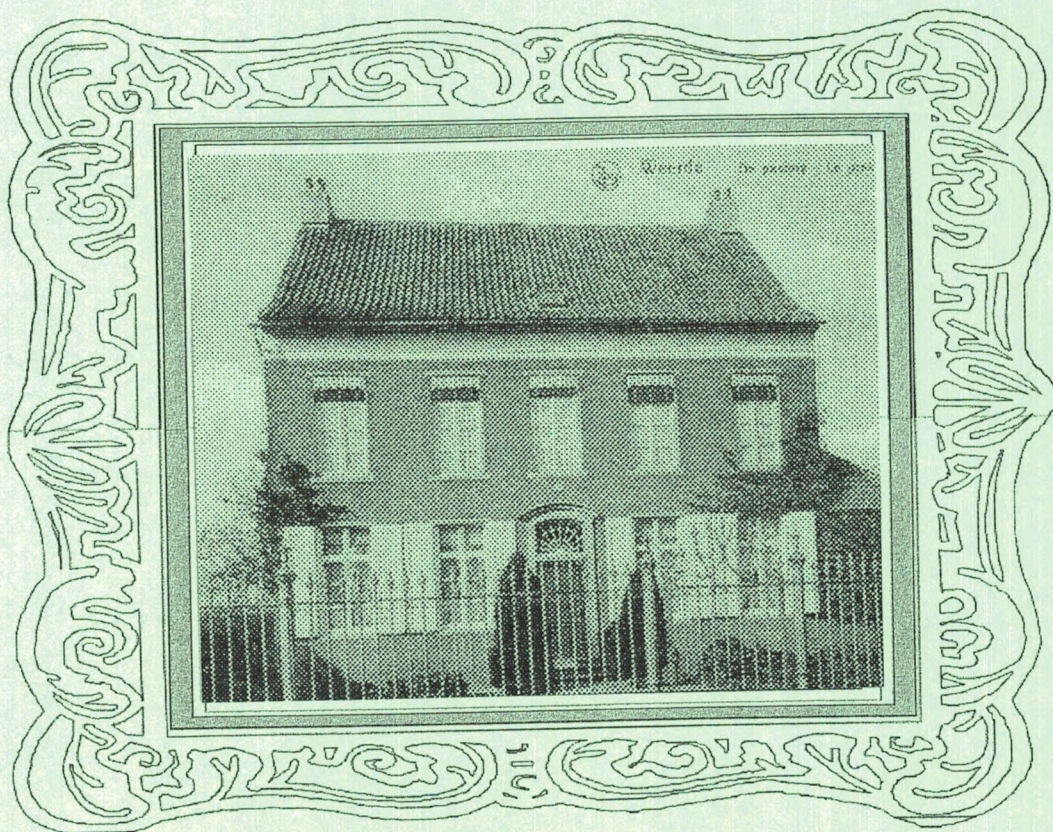

De Semse

Weerde: Pastorij 1781 - 1945

Tijdschrift - 16de jaargang - Maart 2000 - nummer 1

Verantwoordelijke uitgever: Heemkundige kring "De Semse" - p/a C. Vanderbeken Vredelaan 48 - 1982 Zemst-Weerde

Heemkundige Kring

" DE SEMSE "

vereniging zonder winstgevend doel

opgericht in 1985

identificatienummer 23403/86

Koninklijke bibliotheek/Wettelijk Depot : nr 7982

Secretariaat: Vredelaan 48 1982 Zemst (Weerde).

Internet - <http://Zemst.com>

E-mail: marc.alcid@advalvas.be

theo.putseys@skynet.be

Lidmaatschapmaatschap 500 bef - 750 bef - 1000 bef
of

Een vrijwillige bijdrage geeft recht op:

* Verzending van 4 tijdschriften

* Twaalf nieuwsbrieven

* Toegang tot voordrachten

en tentoonstellingen

* Tussenkomsst bij uitstappen

Bent u reeds lid van de heemkundige kring "*de Semse*", hartelijk dank.
Bent u nog geen lid, overtuig u dan van onze werking en doe vandaag nog uw
storting op **nummer: 001-2183660-72**

Colofon

De Semse Kroniek
Driemaandelijks tijdschrift
16de jaargang nr. 1 – maart 2000

Bestuur:

Mannaerts Alfons
Floridor Gustaaf
Vanderbeken Colette
De Blander Walter
Deboeck Elisa
Boschmans André
De Broeck Roger
Tuyaerts Dominique
Vermeulen Marie-Louise
Vandermeiren André
Van Relegem Louis

Redactie en coördinatie:

De Blander Walter
Tuyaerts Dominique
Vanderbeken Colette
Fotografie:
Mannaerts Alfons

Inhoud

- * Overzicht van de activiteitenkalender 1999.
- * Innige deelneming:
 - Frans De Ron – Weerde
 - Ere-notaris Pierre Ackermans – Epegem.
- * Pastoor Theyskens en dokter Mertens
- * Het Kattenhuis.
- * Les Sires de Sempy.
- * Gesprekken over de "Tijd van vroeger".
- * Die goede oude tijd
- * Het Brandmerk
- * De familie van pastoor Paulus Van Hamme van Zemst en Weerde.
- * Uit de Wieg van de School.
- * Pers
- * Publiciteit

Verantwoordelijke uitgever:
Heemkring "De Semse"
Vanderbeken C, secretaris
D/2000/7982/1

*De ooievaar gefotografeerd
in september 1999
kondigt de lente van
het jaar 2000 aan
in Groot-Zemst*

Voorwoord.

Met genoegen stellen we vast dat onze computer de overgang naar het jaar 2000 vlot doorstaan heeft.

Ondertussen schrijven we maart en ontdekken we de nieuwe lente.

De lente, ieder jaar weer een herbronning. Nieuw leven in de natuur, ieder jaar opnieuw. Zelfs misbruikt, beschadigd of bedreigd, ze laat ons niet in de steek. Geniet dus van de weldaad en van de pracht van dit wonderlijk jaargetijde.

Met deze herbronning gaan we dan ook op ontdekkingsstocht in heden en verleden. De eerste opdracht die we te vervullen krijgen is de opsporing van het dorp SEMPY in "De 7-valleien", van Artois-Frankrijk.

Burgemeester Georges Cornuel vertelt dat het dorp gelegen is op 41 meter hoogte, 800 ha groot is. In 857 was de naam "Simpicus". De heerlijkheid hoorde toe aan de families de Croy en de Monchy. Er zijn overblijfsels van een oud kasteel. De kerk is toegewijd aan de H.-Firmin; het heeft een koor uit de 14de en 16de eeuw; het schip uit de 13de en 15de eeuw, de toren uit de 13de en 18de eeuw; het hoofdaltaar uit de 16de eeuw; de klok uit 1771.

Waarom we belangstelling hebben voor dit dorpje in Frans-Vlaanderen, ontdek je op een volgende bladzijde. En een van onze uitstappen in de maand juni gaat die richting uit. Van (Lille) Rijsels-Vlaanderen naar (Arras) Atrecht, (Artois) Artezië, (Ternois) Ternasland naar (Montreuil) Monsterole en (Pas-de-Calais) Kalesgebied.

We hopen je dan te ontmoeten.
Het Bestuur.

Op 3 februari 2000 overleed

Frans De Bon te Mechelen

Hij werd geboren te Weerde in 1924

Wij bieden aan de familie De Bon-Leulers

Onze oprechte deelneming aan.

Ere-notaris Pierre Ackermans werd geboren te Gent in 1928

Hij overleed te Mechelen op 20 februari 2000

*Aan zijn echtgenote Paula Neyt
en de familie Ackermans bieden we onze innige deelneming aan.*

Overzicht van de Activiteitenkalender 1999.

Januari

11 januari – Tentoonstelling “*Albrecht en Isabella*” te Brussel

28 januari – werkvergadering “*Semse*”

Februari

18 februari – Film en causerie “*Margaretha van Oostenrijk*” met Bert Van Horenbeeck.

19 februari – Tourinnes-la Grosse – receptie en opening van het archief

25 februari – Algemene Statutaire vergadering “*Semse*”

Maart

4 maart – Datering door Mevr. Roovers UZ-Leuven van potscherven, pastorie Elewijt

9 maart – Werkvergadering te Boutersem over “*Romeinse weg*”.

13 maart – vooropening tentoonstelling “*Geschiedenis in eigen tuin, vondsten in Groot-Zemst*” van Steven Raguel, E.H. Boven.

Voordracht Dr. H. Vannoppen over vondsten “*Romeins, huishoudelijk en oorlog*”.

20 maart – Ontmoetingsdag V.C.M., Funerair erfgoed in het “*Prometheuscentrum*” te Wilrijk

25 maart – werkvergadering “*Semse*”

26 maart – Te Mechelen. Cultuur-Toerisme Toverformule? Een studiedag voor wie zoekt naar antwoorden en werkt aan oplossingen.

April

3 april – Voordracht door Jos Lauwers “*Van Lakenweverij tot kantwerk en wandtapijten*” en tentoonstelling van de kantclub “*De Margrietjes*”.

11 april – Bezoek aan de Sint-Michiel - Sint Goedele kathedraal en wandelen door de oude binnenstad Brussel.

26 april – Voordracht door Diane De Keyzer over klassenverschillen 1900-1960 “*De keuken van meesters en meiden*”.

29 april – werkvergadering “*Semse*”

Mei

3 mei – Voordracht “*Heiligen en volksdevotie en de Kapelletjes*” door Hans Geybels

9 mei – Bezoek aan een streek van ongerepte natuur.

27 mei – Werkvergadering “*Semse*”

28 mei – Werkvergadering Abdij Grimbergen over “*Caertboek*”

Juni

1 juni tot 30 juni – tentoonstelling Kunstkring A.S.L.K – Zemst.

5 juni – Ontmoetingsdag Verbond voor Heemkunde Vlaams-Brabant te Geetbets onder het thema “*Politieke instellingen en oude structuren in Oost-Brabant 1750-2000*”

11 juni – Werkvergadering Abdij van Grimbergen over “*Caertboek*”

12 juni – Wouw (Nederland) op bezoek bij de heemkring “*de Semse*”.

20 juni – Meldebroeck wandeling en museum van de 15de Wing te Melsbroek

24 juni – werkvergadering “*Semse*”

25 juni – receptie “*Losse en vrijwillige medewerkers*” gemeentehuis te Zemst.

27 juni – Academische zitting “*Vlaamse Ankerprijs 1999*” te Kortrijk.

30 juni – voordracht “*Vroeger was het anders*” door Désiré De Boeck.

Juli

3 juli – Scandinavië, Balticum en Vlaanderen te Gooik

4 juli – Op bezoek bij “*Sir Anthony Van Dijck*” te Antwerpen.

5 juli – Tentoonstelling “*Schrijvers van bij ons Dr. Jozef Weyns*” bij Erf en Heem.

1 juli tot 31 juli – tentoonstelling “*Van Wit naar Zwart*” Beelhouwerken, Foto's Louis Wouters – Grimbergen.

11 juli – Guldensporenviering te Hofstade

12 juli – Academische zitting te Brugge “*Inferno*”

15 juli – Vergadering gemeentehuis Zemst (Schranshoeve).

28 juli – Werkvergadering bij Dr. Henri Vannoppen “*Romeinse weg*”

29 juli – Werkvergadering “*Semse*”

Augustus

2 augustus tot 29 augustus – tentoonstelling van Beelhouwwerken- Verpuylt Machelen.

8 augustus – “*De Romeinse weg Sint-Truiden naar Aalst*”.

11 augustus – Vergadering te Tielt-Winge

26 augustus – Werkvergadering “*Semse*”

September

10 september – Voordracht en opening van de tentoonstelling “*Water*”.

11 september tot 26 september – Tentoonstelling “*Water, in al zijn aspecten te Groot-Zemst*”

17 september – “*Het Colloqium Historische militaire gebouwen*” te Oostende.

19 september – Bezoek aan Doornik en Antoing en tentoonstelling “*Rogier VanderWeyden*”

26 september – Bezoek aan het museum van Criminologie en het Justitiepaleis te Brussel.

30 september – Werkvergadering “*Semse*”

Oktober

1 oktober tot 31 oktober – Groepstentoonstelling De Boom uit Hofstade.

5 oktober – Rondetafels in “The Belgian museum of Radiology” te Brussel.

9 oktober – Colloqium “*Tussen goden en duivels. Over religie en heksenvervolging*” te Ieper.

15 oktober – Feestzitting 25 jaar heemkring “*Landen*” en tentoonstelling “*De Rijkdom van onze Armoede*”.

20 oktober – Bewonderend genieten “*Kent u Gezelle*” met Bert Van Horenbeek te Antwerpen.

28 oktober – Werkvergadering “*Semse*”.

November

1 november tot 28 november – Kantklosclub “*Margrietjes*” uit Zemst.

23 november – vergadering “*gemeentehuis*” (Schranshoeve)

24 november – werkvergadering “*in het vooruitzicht van nieuwe locatie Semse*”

25 november – werkvergadering “*Semse*”

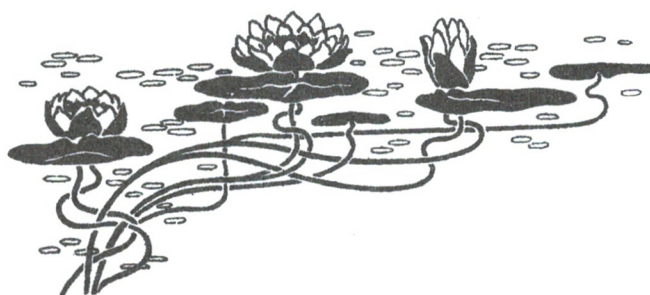
28 november – Uitdeling van het Caertboek te Grimbergen

December:

1 december tot 31 december – “*Van ei tot kunst*” - Lydia Bekaert - Machelen

10 december – Keizer Karel op papier – Documenten uit het Rijksarchief.

12 december – Tentoonstelling “*Carolus*” en “*Kerstmis-diner*” te Gent

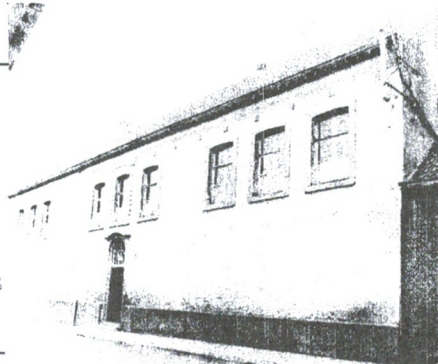
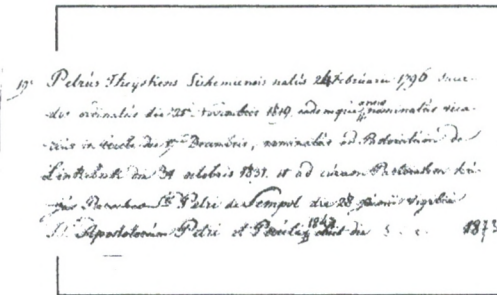

Pastoor Theyskens en dokter Mertens.

Colette Vanderbeken

Ze kwamen beide uit streek van Aarschot en bekleden topfuncties te Zemst.

De families hadden nauwe familiebanden, familieleden van de pastoor huwden met een broer en zuster Mertens. Pastoor Theyskens bewoonde de pastorie en dokter Mertens bewoonde het dorpskasteel Malfiance.

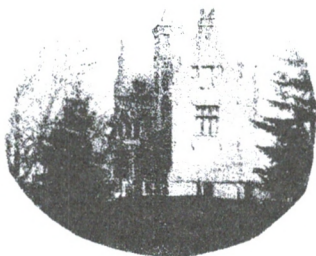

Petrus Theyskens werd geboren te Zichem op 24 februari 1796. Hij werd priester gewijd in 1819. Op 17 december van dat zelfde jaar werd hij onderpastoor te Ukkel, en op 31 oktober 1831 bracht hij het tot pastoor van de parochie te Linkebeek. In 1847 werd hij pastoor van de Sint-Petrusparochie te Zemst, het was op 28 juni, de feestdag van Sint-Petrus en Paulus.

Antoon Mertens, burgemeester van Baal tijdens de Nederlandse Tijd, 1826/1830 werd geboren te Betekom op 31 juli 1767. Hij huwde met Anna Catharina Peetermans.

Hun zoon Henri Louis Mertens, werd geboren te Baal op 20 februari 1805. Burgemeester van Zemst vanaf 1867 tot aan zijn dood in 1886, hij werd tot lid van de gemeenteraad verkozen met 78 stemmen.

Dokter Henri Louis Mertens huwde met Maria Theresia Van Asch geboren te Humbeek in 1805, overleden te Zemst in 1869. Ze woonden op het kasteel Malfiance

Hun kinderen:

1. Celie Mertens huwde met Eduard Dierickx
2. Félicité Mertens (1832/1903) huwde met Eduard Van Hoeck
3. Ludovicus Jacobus Mertens (1833)

4. Henricus Ludovicus Mertens (1836)
5. Josephus Theodulus Mertens (1839)
6. Antoon Isidoor Mertens (1841) huwde met Melanie Theyskens
7. Victoire Mertens (1846/1917) huwde met Joseph Theyskens

De kinderen van Antoon Isidore Mertens en Melanie Theyskens zijn te Zemst geboren: Alma Maria Louisa (°1874), Jules Isidoor (°1876), Leo Louis Julien Armand (°1878), Ignatius Rhemond Jozef Ferdinand (°1891).

oooooooooooo

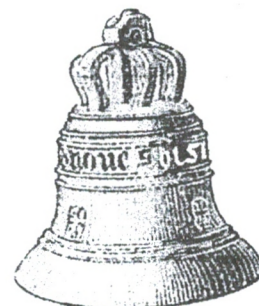
Theresia Mertens geboren te Baal in 1796 en overleden in 1873 was de zuster van Dokter Mertens en dochter van Antoon Mertens en Anna Catherina Peetermans.
Ze huwde met Franciscus Michiels geboren te Baal in 1792 en overleden in 1879. Hij was radermaker van beroep. Tevens schepen van de gemeente Baal.

Hun nageslacht: Lodewijk Michiels (1828/1904), kannunik

Edward Michiels, uurwerkmaker, graanmarkt te Mechelen.
Zijn zoon Marcel Michiels huwde met Maria Bols. Ze namen de klokkengieterij over van Drouot te Doornik.

“Van radermaker naar uurwerkmaker en klokkengieter een stap van drie generaties.”

“Het raderwerk is een samenstelling van raderen die op elkaar werken. Het uurwerk is een instrument waarmee de tijd wordt gemeten met een ononderbroken draaiende beweging van de raderen omgezet in de onderbroken beweging van de wijzers. De klok is een slag instrument voor het voortbrengen van geluidstrillingen en is dikwijls verbonden met een uurwerk. Het vervaardigen van klokken moet met veel zorg geschieden. Vanaf het ontwerpen van de vorm tot aan het gieten en stemmen moet aan elke bewerkingsfase de uiterste zorg worden besteed, alleen dan zal de klank muzikaal zo aangenaam mogelijk zijn. Op die grond zijn alleen zeer gespecialiseerde bedrijven in staat klokken te gieten.”

HET KATTENHUIS.

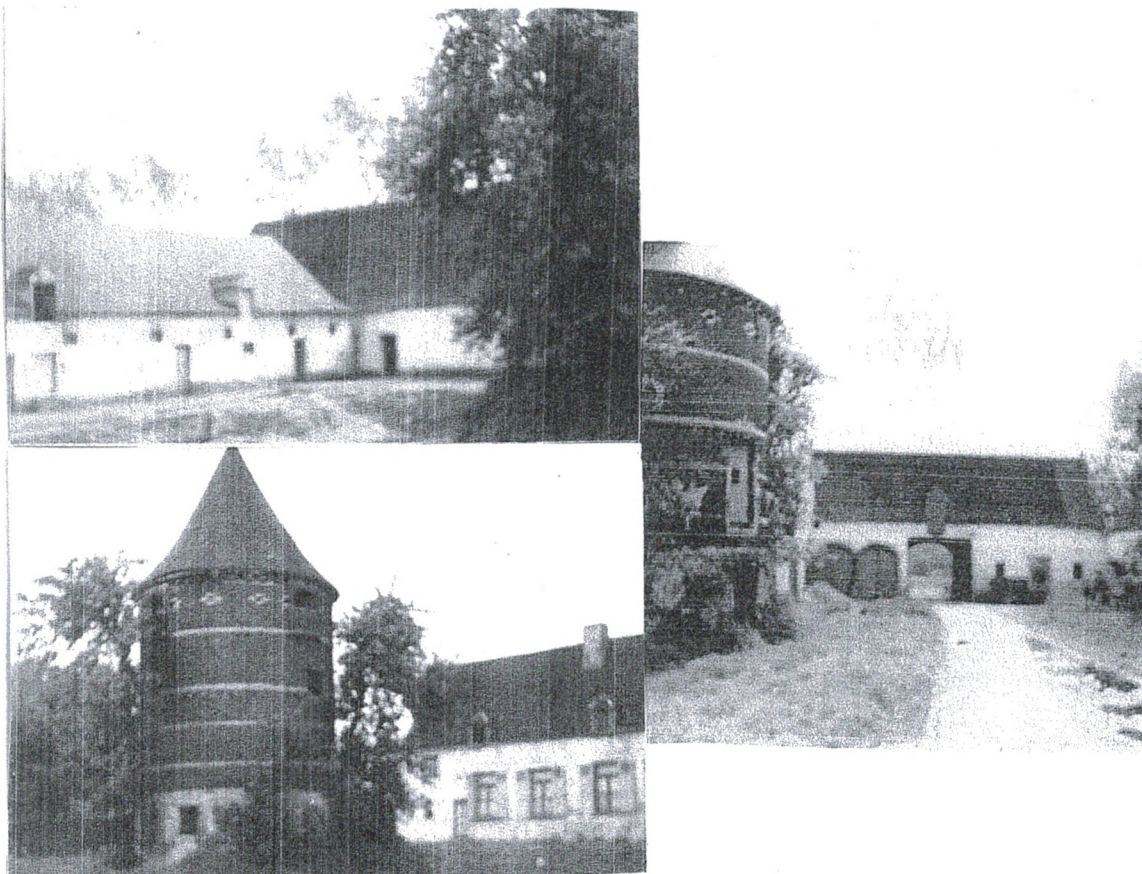
Een kort verhaal over de boerderij en zijn bewoners aan de oude Grimbergsesteenweg te Epegem.

De hoeve werd afgebroken in 1969. De duiventoren werd in 1972 steen per steen afgebroken en genummerd voor weeropbouw te Bokrijk.

Fons Mannaerts
december 1999.

De boerderij bestond reeds in 1600 en was omgeven door een grote slotgracht met ophaalbrug en grote ingangspoort. Op de binnenkoer stond een grote ronde duiventoren waar ooit 600 duiven in woonden. Er was toen speciaal een man aangesteld voor het voederen en het onderhoud van de duiven.

De boerderij was in de streek gekend als de "*Boerderij van de kinderen Van Kelst*".

In de vorige eeuw was de boerderij generaties lang uitgebaat van vader op zoon door de familie Van Bever. In 1890 was dat boer Eduardus Van Bever. Hij was de oudste zoon van 13 kinderen, 3 jongens en 10 meisjes. Een broer van Eduardus, Jef Van Bever is gaan boeren op het pachthof "*De Schranshoeve*".

De oudste dochter van Eduardus Van Bever, Maria (°1855 +1931) huwde met Hendrik Van Kelst (°1848 +1909). Hij was een zoon geboren in Elewijt uit het landbouwersgezin op het pachthof "*Terborcht*" (1725). Hij had twee broers Joannes en Emmanuel en twee zusters Therese en Catharina.

Toen in 1890, boer Eduardus Van Bever overleed, nam zijn schoonzoon Hendrik Van Kelst het boerenbedrijf over. Hij bewerkte toen 55 hectaren landbouwgrond en hij had 8 werkende paarden. Zij kweekten het ras "*Brabants trekpaard*" waarmee ze mooie prijzen op de wedstrijden behaalden, zowel op de jaarmarkt te Vilvoorde als op andere markten in de wijde omgeving.

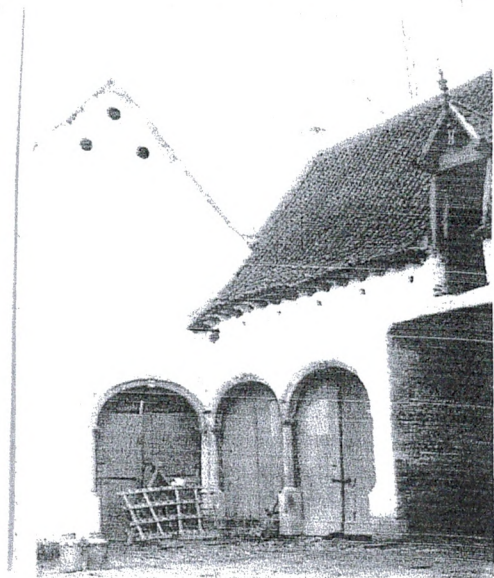
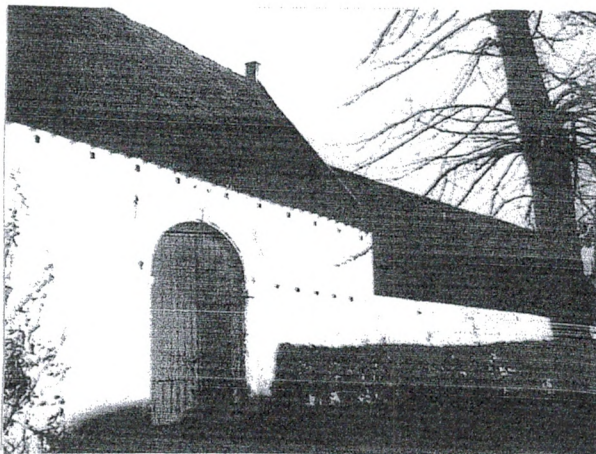

Het pachthof was eigendom van Graaf de Lalaing, die in Oostkamp op zijn kasteel verbleef.

Toen Hendrik Van Kelst in 1909 overleed was hij 61 jaar oud. Zijn echtgenote en zijn kinderen Van Kelst bestuurde verder de hoeve tot in 1931. Vandaar waarschijnlijk de benaming van "*Het pachthof van de kinderen Van Kelst*".

Na het overlijden van "*Moeder Van Kelst*" in 1931, nam Jan Van Kelst (°1896 +1964) samen met zijn broer Désiré en zuster Mathilde de boerderij in handen. Ze bleven alle drie ongehuwd.

In 1943 erfde Barones de Moffard-de Lalaing, dochter van Graaf de Lalaing het pachthof en de gronden in de omgeving, samen zowat 88 ha groot.

Op 13 februari 1949, kwam François Noppen, een weesjongen uit de streek van Moeskroen op de boerderij. Als 19 jarige werd hij opgenomen in het gezin en als zoon aanzien. Hij was gekend als "*Swaike Van Kelst*".

Swaike had nogal moderne ideeën voor het uitoefenen van de boerenstiel. Hij overhaalde boer Jan Van Kelst tot de aankoop van een landbouw tractor. In 1950 kochten ze een "*David Brown*" tractor maar ze behielden drie werkpaarden op de hoeve.

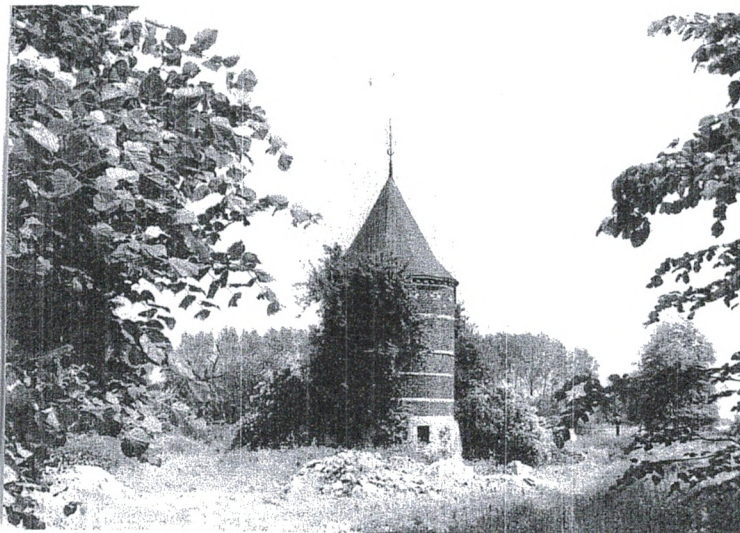
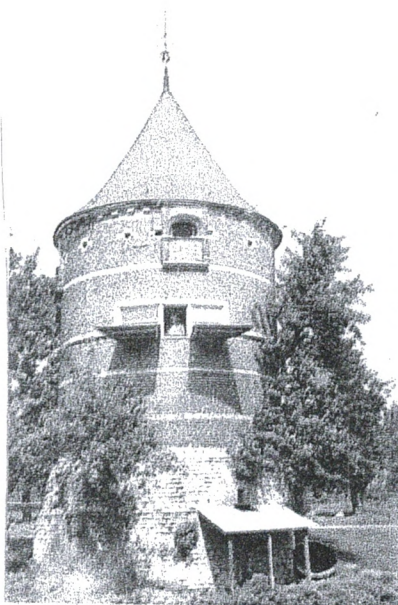
Toen in 1964 boer Jan Van Kelst overleed, werd Anna De Vleeschouwer (°1923) zijn opvolgster. Zij was de dochter van zijn zuster Louisa Van Kelst gehuwd met Eduard De Vleeschouwer.

Anna was ongehuwd en ze runde de boerderij met de weesjongen "*Swaike Van kelst*" en voerman Charel Vanderstappen afkomstig van de Borcht (Grimbergen). Zijn toenaam was "*Calder van den Baron*".

In 1968 werd de huur van het pachtthof "Het Kattenhuis", officieel opgezegd door de eigenares Barones de Moffard – de Lalaing. Ze had het plan opgevat om de landbouwgronden te verkavelen, ze wou er 600 bouwgronden van maken. Wat later dan misgelopen is, want het verkavelingsplan werd afgekeurd. Het was daar een landbouwzone, nijverheidszone maar geen woonzone.

De boerderij werd afgebroken in 1969 en zo kwam er een einde aan de beroemde boerderij "Het Kattenhuis", de boerenstiel van de familie Van Kelst en aan de bekende ronde duiventoren. Alles werd afgebroken, behalve de duiventoren.

In 1972 werd door "Monumentenzorg" de toren als belangrijk monument aanzien, hij werd afgebroken en al de stenen werden genummerd en overgebracht naar het "Domein Bokrijk" om daar heropgebouwd te worden.

Mevrouw Anna De Vleeschouwer, laatste boerin van het pachthof "Kattenhuis". Met haar reed de laatste tractor beladen met stro de grote poort binnen. Ze vertelde dit verhaal aan Fons Mannaerts op 7 december 1999 en vond in haar koekendoos nog veel fotoherinneringen.

LES SIRES DE SEMPY

Roger Van Kerckhoven
Zemst, 2000

Eureka!

Na tien jaar speurwerk heb ik eindelijk de gemeente Sempy kunnen lokaliseren.

Denk nu niet dat Sempy weer een afhankelijkheid van Zemst was, neen dat ware te mooi. De schrijfwijze doet aan een mogelijke relatie denken maar dat is niet alleen de reden waarom Sempy een interessant gegeven is. De heren van Sempy doken op samen met de heren van Releghem en daarom wou ik weten hoe de vork aan de steel zat. In onze nationale geschiedeniis speelden zij een belangrijke rol in de vijftiende en de zestiende eeuw. Het was niet zo moeilijk om de heren van Sempy te identificeren als de familie Van Croy.

De familie Van Croy was verbonden met het Oostenrijkse huis, zowel ten tijde van Maximiliaan als van Margareta. Ook tijdens Maria van Hongarije, die Margareta opvolgde als landvoogdes, bleef hun invloed behouden. De familie Van Croy was gekend als trouwe bondgenoten van het Oostenrijkse huis en later als steun van Karel V.

De heren van Sempy verbleven regelmatig in Mechelen, toen de verblijfplaats van het hof. Het was daar dat zij de heren van Releghem ontmoetten: vooral Jean en Ferry de Carondelet. Via onze kasteelheren kwam ik op het spoor van deze illustere familie.

De heren van toen droegen titels die aangaven over welke leenheerlijkheden zij regeerden. Uit de beschikbare bronnen kon ik afleiden dat Sempy ergens in Frans-Vlaanderen moest liggen. Een degelijke kaart uit die tijd, ligt niet voor het grijpen. Ik stelde me voor dat de schrijfwijze in de loop der eeuwen kon veranderd zijn. Op de huidige kaarten vond ik geen enkele gemeente terug die op die naam leek. In Rijsel (Lille) deed ik navraag maar niemand had ooit van Sempy gehoord. Ik onderzocht de streek van Arras, Sint-Omaars, Bethune... maar Sempy bleef onvindbaar. Misschien was de heerlijkheid nooit een zelfstandige gemeente geworden, in dat geval was de zoektocht uitzichtloos. Later begreep ik dat de Fransen geen kaas van geografie gegeten hebben. In Reims wisten zij me niet eens te vertellen hoe ik in Bavay kon geraken; "inconnu" was hun antwoord.

Onlangs zochten wij een veilige route om in Abbeville te geraken. Wie de kust wil volgen doet dat best via Calais en Boulogne sur Mer. Aan de monding van de Canche ligt het bekende Touquet-Paris-Plage. De snelweg naar Abbeville loopt wat dieper in het binnenland. Een twintigtal kilometer ten oosten van die snelweg, vlakbij het stadje Montreuil, vinden we Sempy. Die gemeente ligt aan een bijrivier van de Canche in Artois.

De familie Van Croy had vaste voet in Henegouwen, vooral in Chimay. Vandaar zakten ze af naar Frans-Vlaanderen waar ze heel wat heerlijkheden bezaten. De bekendste nazaat, uit die periode, is Antoon van Croy. Hij was heer van Sempy, (dat steeds vooraan in de titels staat) van Renty, van Tours sur Marne en van Saint-Piat. Zijn bekendheid dankt hij aan de vriendschap met Maria van Hongarije. In 1534 liet de landvoogdes van hem een portret schilderen door Bernard Van Orley.

We kennen ook een Van Croy in die tijd als bisschop van Cambrai. Daar Zemst onder zijn bevoegdheid viel, mochten we rekenen op een voorkeursbehandeling. Filip Van Croy was heer van Sempy en van Quiévrain

Jean Van Croy ging de anderen vooraf. Hij verwierf aanzien als legeraanvoerder in de strijd van de Oostenrijkers en de Gentenaars. Het hof beloonde hem rijkelijk; zo werd hij een van de meest vooraanstaande edelen van Henegouwen.

De samenkomsten in Mechelen aan het hof, verenigde de familie Van Croy met die van de Carondelet op het kasteel van Releghem. Traditiegetrouw nodigde de heer van Releghem zijn vrienden uit voor een jacht: "*op den hert*". We mogen dus ook veronderstellen dat de Van Croy's in Zemst kwamen jagen en aan de feesttafel mochten zitten.

De godsdienstoorlogen, in de tweede helft van de zestiende eeuw, maakten een einde aan de gouden eeuw voor Zemst. Op twee decennia werden bijna alle sporen uitgewist van een schitterende tijd. Releghem werd tot een ruïne herschapen. De naam Van Croy kwam alleen nog voor als eigenaar van een stuk grond in de omgeving van het Wormelaer.

Nu we Sempy eindelijk terugvonden, is het vuur weer opgelaaid. Ik zal trachten om zo vlug mogelijk die gemeente te bezoeken. Misschien vinden we er sporen terug van de vroegere heren en van Releghem, wie weet?

Naar Zemst hoeven we niet te vragen, les sires de Releghem zullen meer indruk maken.

Wordt hopelijk vervolgd!

Bron: Histoire Nationale A. J. Namêche 1864 deel 7 t.m.10

Gesprekken over de “Tijd van vroeger”.

Guido Henderickx - Weerde

Reeds een geruime tijd geleden (1982) is er een prachtig boek verschenen: n.l. “Een dorp in een wereldoorlog, Zemst 1914-1918” geschreven door Roger Van Kerckhoven. Het boek beschrijft de gebeurtenissen in Zemst tijdens de eerste wereldoorlog. Van dag op dag kan men de gevechten, gruweldaden en dies meer volgen dankzij de getuigenissen van de overlevenden.

Omdat ik erg veel interesse heb voor oorlogsfeiten in eender welke eeuw of plaats was ik dus in dat boek aan 't lezen kort nadat mijn moeder het had aangeschaft op de desbetreffende tentoonstelling in Zemst.

Moeder kwam juist kijken waar ik aan het lezen was en het was deze tekst:

“Diezelfde zondag (23 augustus) patrouilleerden een andere groep verkenners op de berm van de spoorlijn Brussel-Mechelen. Die berm was nog in aanleg. Het was een uitstekende uitkijkstrook doorheen het niemandsland.”

De verkenners waarvan sprake zouden Duitse Uhlanen zijn volgens wat er voor deze door mij geciteerde tekst gezegd werd.

Toen mijn moeder deze tekst nogmaals herlas zei ze; *“Herinner je wat meter altijd verteld!”*

Voor alle duidelijkheid moet u als lezer nu weten dat *“peter en meter”* de benaming is die wij gaven aan mijn grootvader en grootmoeder langs moederszijde. *“Bon en Bonpa”* is de benaming van grootmoeder en grootvader langs mijn vaderskant.

Nu het verhaaltje dat meter altijd vertelde was het volgende: Voor de Groten Oorlog had zij (Maria Virginia Buellens ofte *“Virs”*) met haar echtgenoot (Anthonius De Ron = *Toinke Wevers*) een huurhuisje gelegen in de Bergstraat te Weerde. Als men naar het dorp ging en men ging onder de spoorwegbrug door was het, het éérste huisje op de rechterkant.

Momenteel heb ik gezien dat het afgebroken is.

Toinke was stoker bij de N.M.B.S. en zijn stelplaats was Muizen. Daar moest hij de locomotieven klaar maken en soms moest hij mee op de *“loc”* voor dringende zaken. Zo ook, aldus de verhalen van mijn grootmoeder, op het ogenblik dat het plots oorlog was. Hij zou een trein met wagons en enkele machines naar Gent-Zeehaven moeten brengen.

Hoe hij van ginder, in volle oorlog, is teruggeraakt is mij een raadsel en ook grootmoeder wist het niet. Als men dan echter verder leest in het boek van Van kerckhoven liepen de treinverbindingen met de kust normaal. Ik neem dus aan dat hij gewoon een lift mee terug heeft gekregen. In het Arsenaal (Centrale werkplaats NMBS) te Mechelen heeft hij dan zijn laatste loon gekregen in de vorm van een gouden 20 Frank, stuk met beeltenis van koning Albert I.

Net op het ogenblik dat hij te voet, langs de in aanbouw zijnde spoorberm van Mechelen naar Weerde ging om naar huis te gaan, kwamen aan de spoorwegbrug Duitse verkenners toe. Zij kwamen van Elewijt langs de Bergstraat en hadden opdracht om de Belgische soldaten te bespieden. Grootmoeder, die in de tuin bezig was hoorde rumoer dat in de tunnel weergalmde en ging kijken. Plots stond ze oog in oog met een officier. Deze vroeg haar wat water om zijn dorst te lessen, wat ze hem direct gaf. Na gedronken te hebben klikte deze hoffelijk met de hielen en hernam zijn taak. Grootmoeder ging binnen, want je weet maar nooit met die soldaten. Trouwens ze verwachtte haar echtgenoot en dan zouden ze vluchten.

Hadden ze misschien te lang gewacht? Nu ja, reeds enkele dagen hadden ze samen voorbereidingen getroffen. Zo hadden ze de beerput van de W.C. leeg gemaakt en netjes opgekuist want bij een vlucht zoo deze de meubelen en het servies moeten herbergen.

kant langs waar zijn huisje stond, maar wel aan de andere kant. Geen nood, moet hij gedacht hebben, ik blijf uit hun gezichtsveld want ze bespieden toch in de verte onze jongens en ik ben zo onder de tunnel door en mijn huis binnen voor ze iets merken.

Natuurlijk liep hij recht in de armen van de schildwacht die bij de paarden stond.

De tunnel galmde van "*Spion...abschiessen*" en men zette hem zonder pardon tegen de muur, klaar om afgeschoten te worden. Het tumult in de tunnel alarmeerde mijn grootmoeder die haar echtgenoot verwachtte. Toen ze zag wat er te gebeuren stond begon zij te roepen en genade te smeken en dat "*haren Toinke niet zou doden*". Zij viel de officier te voet en deze bleek zijn koele drank van die namiddag nog niet vergeten en schonk genade.

Tegen de avond waren de Uhlanen, die volgens grootmoeder een doodshoofd op de muts hadden, vertrokken.

De meubeltjes en andere spullen werden vlug in de beerput verstoppt. Aan de w.c.pot werd een jute zak met oliepapier gehangen en na hun behoefte hierin gedaan te hebben vertrokken ze.

Dat met die zak aan de w.c.pot was het idee van mijn grootvader; het zou de schijn opwekken dat de beerput helemaal vol zat terwijl er eigenlijk al hun spulletjes in zaten.

Spijtig genoeg weet ik geen precieze datum van dit gebeuren maar ik vermoed dat dit wel rond die dag kan zijn die Van Kerckhoven opgeeft n.l. 23 augustus.

Via de spoorwegberm zijn zij dan in de nacht naar Mechelen gegaan en hebben via de overzet naar Vlissingen, Holland bereikt. Hoelang en waar ze verbleven hebben weet ik niet maar van de gruweldaden van de Duitsers te Zemst hebben ze niets geweten op het ogenblik van hun vlucht. Dit bevestigde dat zijn voor 25 augustus reeds op de vlucht waren.

Foto genomen tijdens hun verblijf in Holland.
Rechtstaande "*Virs*" (Maria Virginia Beullens)
in Hollandse klederdracht

Die goede oude tijd

Maria Van der Auwera- De Winter uit Berchem-Antwerpen vertelt over haar kinder, jeugdijaren en oorlog herinneringen!

Stamvader **Andries De Winter** ° +-1650 overleden op 18 december 1722

- I. Hendrik De Winter** ° 1689 + 1733 gehuwd met Maria Smout
- II. Adriaan De Winter** ° 1712 + 1777 gehuwd met Cecilia Jacobs
- III. Jacobus De Winter** ° Hever 1746 Elewijt + 1811
x Elewijt 1781 Maria Theresia Van Poeyer ° 1748
- IV. Jacobus De Winter** ° Elewijt 1782 + Elewijt 1857
x Elewijt 1806 met Petronella Van Keerbergen ° Elewijt 1784 + Elewijt 1807
xx Elewijt 1807 met Petronella Teugels ° Elewijt 1779
- V. Joannes Henricus Franciscus De Winter** ° 1813 + 1880
x Antoinetta De Laet
- VI. Franciscus Henricus De Winter** ° Hever 1864 + Hever 1900
gehuwd met Marie Vermeylen ° Schriek 1866 (**ons péét**)
hertrouwde in 1901 met Jozef Schits ° Hever 1875 (onze petere)

VII. Joannes Franciscus De Winter ° Schiplaken 1894, hij huwde te Schiplaken met **Clementina Clothildis Michel** geboren in 1898 te Soisson (Frankrijk)

Hun kinderen :

1. **Pierre (Michel) De Winter** geboren te Soisson (Frankrijk) in 1918 (+)
2. **Eduardus Ludovicus De Winter** geboren te Elewijt in 1920,
verdronken in 1922.
peter, Eduardus Schiets – meter, Rosalia Bruylants.
3. **Maria Josephina De Winter** geboren te Elewijt op 16 februari 1922,
peter, Henricus Schits - meter, Maria Josephina Verstrepen.
Maria huwde met Louis Van der Auwera uit Kontich.
Ze kregen vier zonen en twee dochters
4. **Jozef De Winter** ° Schiplaken 1924
5. **Julia De Winter** ° Schiplaken in 1930
6. **Angeline De Winter** ° Schiplaken in 1932
7. **Jan De Winter** ° Schiplaken in 1933 (+)

Mijn ouders woonden eerst in Elewijt. In 1924 verhuisden ze naar Schiplaken in de Blokstraat n° 188, toen de helft van de tweewoonst nevens ons peet en onze petere leeg kwam te staan.

De familie De Winter woonden op een boerderij in Schiplaken, een afgelegen gehucht van Hever in Brabant, midden in de bossen. De hoeve lag dicht bij een kasteel. Het was wel redelijk ver te voet naar het dorp, de kerk en de school.

We droegen klompen, iedereen droeg klompen in die tijd. Ze versleten wel heel snel door de lange afstand die we dagelijks moesten doen. Als ze kapot waren, moesten we ze na 't school in het dorp laten repareren, voor we naar huis konden. Dan zaten we op blote voeten te wachten bij de klompenmaker.

Wat was het koud in de winter in die vlakte. We droegen een muts en een omslagdoek. Op school hebben we altijd geschreven met een lei en griffel, nooit met pen en papier. Huiswerk maken of lessen leren hoefde niet. We hadden daar geen tijd voor, we moesten thuis meehelpen, hoe klein we ook waren. Dat was overal zo: op een boerderij is er altijd werk. Bedelaars waren steeds welkom, Vader had maar één paar laarzen en die gaf hij nog weg aan een sukkelaar, die kregen ook altijd een bord pap of een stuk spek. Later zijn we verhuisd naar Muizen. Daar woonden we dicht bij de bewoonde wereld.

Mijn dorp Schiplaken ligt ongeveer op zeven kilometer afstand van Mechelen. Een bus was er toen niet. Dus gingen we te voet of deels met de boot langs de Leuvensvaart. Naast de vaart was een dreef waar men met paard en kar kon rijden. Wij gingen op het gras achter de bomen en gingen onderweg wel eens neerzitten, want ik was nog klein. Die tocht naar Mechelen deden we elke week met grootmoeder Marie Vermeylen, ons "*péét*". Ze droeg een grote zwarte mand met dubbel deksel; die kunt ge nu nog zien in Bokrijk. Daarin had ze boter en eieren om te verkopen. Dat deed ze zo: we gingen naar "*De Biekorf*", een grote winkel, en de winkelierster kocht al de waren uit die korf. De eieren werden gekeurd naar de grootte, de boter werd gewogen en dan zegde de bazin: "*Dat is voor tien frank of twaalf frank*". Ze betaalde niet in geld, maar dan kreeg "*péétje*" voor die prijs de winkelwaren die ze nodig had. Dat was altijd eerst peperkoek. Daarna koffie uit de zak, er zaten altijd keitjes tussen. Daarna bruine suiker en siroop, tot de genoemde som op was.

Dan gingen we die weg terug naar huis. We konden halverwege ook de boot nemen. Dat deden we soms, maar dan moesten we eerst de vaart oversteken ter hoogte van het kasteel van van Langendonck. Nu is dat kasteel afgebroken en ligt daar het domein Planckendaal. Die bootdienst bestaat nog, ge kunt dat schip nemen aan het station van Mechelen naar Planckendaal. Toen was daar een soort veer met kettingen. Er kon een paard met kar op. De "*pomp*" was een soort zwengel waaraan men met veel kracht moest draaien om het veer van de overkant naar u toe te trekken. Men moest altijd wachten tot er aan de overkant mensen waren om "*de pomp*" te bedienen. Dan gleden paard en kar langzaam naar de andere oever. Voor voetgangers was er een klein veertje, "*een vlet*": een houten vloertje met schuin omhoogstekende houten zijkanten. Dat werd met een touw overgetrokken. Zo geraakten we op de aanlegsteiger, waar de boot tussen Leuven en Mechelen aanlegde. Het kostte 1 frank en dat was veel in die tijd. Pas veel later kwam er een busdienst langsheen het kanaal. Aan die aanlegsteiger kwam er ook soms een mosselboot. Dat werd van op de preekstoel afgeroepen: "*Morgen komt de mosselboot*" En dan zag ge al die mensen met een emmer om verse mosselen gaan.

Er kwam ook de "*beerboot*" met mest voor de velden. Dat werd in enkele bakken gepompt die daar speciaal voor waren gemetst, maar die daar verder leeg stonden. Dan rook het, die week, heel de omgeving naar mest (beer). De velden hadden die mest nodig. Soms werd een heel bos gerooid voor nieuwe akkers, dan moesten al de stronken uitgegraven worden, wat hard labeur was.

Men kon gemakkelijk zien welke boerderijen eigendom waren van "*van Langendonck*": de

Deuren en vensters waren er wit en groen geverfd. Die met geel en rode luiken waren onze kasteelheer en hoorden bij het domein Schiplaken.

Vlees was voor ons enkel varkensvlees van de jaarlijkse varkensslachting. Ik heb als kind nooit biefstuk gegeten, rundvlees kwam nooit op tafel. Er was ook geen beenhouwer in het dorp.

Groenten hadden we uit de eigen hof en de wintervoorraden werden ingekuuld: een diepe voor, een dikke bedekking als dak en daaruit stak een pijp voor de verluchting. Bij heel slecht weer werd de pijp afgestopt met stro. We hadden kuilen voor aardappelen en voor appels. Onze peren bewaarden we op stro op de zolder. De bonen zaten in stenen potten in het zout en eieren bewaarden we in kalk.

Het dagelijkse eten was een boterham met spekvet, siroop of appelspijs. Wat hebben we appelspijs gegeten! Ze kwamen van het kasteel zeggen: "*kom maar appelen rapen*" en dan raapten wij kilo's en kilo's. En daarna sorteren...

Er stonden zeven huizen in het kleine gehucht bij het kasteel en wij waren één grote familie. Als er een varken geslacht werd, kregen al de burens pensen.

Wij kinderen gingen elke weekdag naar de vroegmis in het dorp Schiplaken. Toen moesten we nog nuchter zijn voor de communie. We kregen dan een boterham met siroop mee en die mochten we opeten in de klas voor de school begon. Het was er dan lekker warm, de stoof brandde. Dat was gezellig.

's Zondags ging "*meetje*" naar de eerste mis om zes uur. Wij gingen naar de hoogmis en in de namiddag nog eens naar het lof, elke keer die lange weg naar het dorp!

Als het lof gedaan was, in de zomer, stond er soms een "*crème-glace*" kar en dan kregen we een horentje van 25 centiem. Dan rap naar huis, want moeder had appels achter op de Leuvense stoof gebakken: een uitgeholde appel met spekvet erin en bruine suiker. Iets lekkers dan dat bestond niet! Als het mooi weer was, gingen we naar de velden zien, hoe alles groeide of waar de gerst het mooist stond.

Ik weet nog goed hoe die avonden waren op onze boerderij in Schiplaken. We zaten allemaal rond de Leuvense stoof met ons voeten erop. En vader vertelde! Hij had ook zoveel te vertellen.

Hij was oud-strijder van de oorlog 1914-1918. Als hij vertelde over de loopgraven was het muisstil en om te griezelen. Hij vertelde dat hij tot aan zijn hals in de modder had gestaan. Het moeten afschuwelijke toestanden zijn geweest. Hij had gevochten aan de IJzer, in Poelkapelle en in Stuiverskerke. Hij werd er gewond en bleef gedeeltelijk invalide: zijn dij was half weggeschoten, hij kon niet recht op een stoel zitten. Hij kon wel nog hard werken. Hij werkte in het Arsenaal van Mechelen en voor en na ook nog op de boerderij.

Toen hij aan het front was, had hij verschillende keren koning Albert I en koningin Elisabeth gezien. Ze bezochten de soldaten en hij had hen, gesproken toen hij in het hospitaal lag. Hij had een grote eerbied voor hen. Later heeft hij ze nog teruggezien, toen ze op bezoek kwamen bij graaf Terlinden in het kasteel van Schiplaken, waar wij vlakbij woonden.

Ikzelf heb als kind ook meegemaakt dat de koning op bezoek kwam op het kasteel, was me dat een drukte, maar wij mochten alleen van ver toekijken.

Toen hij trouwde, kreeg hij 300 bef, een tafel, zes stoelen, een bed en een kleerkast van de koning, de gemeente moest hem dat bezorgen. Onze moeder had hij leren kennen in dat oorlogshospitaal en ze trouwden op het einde van de oorlog. Ze kregen zeven kinderen en bij elke geboorte kwam er een geschenk van 100 bef van de koning. Nu lijkt dat niet veel, maar toen was dat een mooi bedrag.

Vader had wel genoeg van de oorlog gezien en meegemaakt in de loopgraven, daarom was hij ook heel bang toen op het einde van de jaren 1930 er weer een oorlog dreigde. Hij heeft het moeten meemaken dat er in 1940 een nieuwe oorlog uitbrak.

In september 1940 is hij gestorven, van iets heel anders, ze noemde dat “*de roos die naar binnen sloeg*”. Neen zijn leven is niet gemakkelijk geweest.

Mijn moeder kwam uit de Jura. In de oorlog 1914-1918 was vader soldaat in de loopgrachten aan den IJzer. Hij raakte daar ernstig gewond aan zijn dij, die was gedeeltelijk weggeschoten. De wonde genas ook heel traag. Voortdurend waren er nieuwe ontstekingen, ze hadden nog niet de geneesmiddelen van nu. Hij werd verzorgd in de stad Cherbourg, een havenstad in het westen van Frankrijk, ver van het front.

Moeder woonde als klein meisje in een dorp in het Jura-gebergte, ook in Frankrijk, maar dan in het oosten, tegen de grens met Zwitserland. Zoals zoveel andere jonge meisjes werd zij in die oorlogsjaren op geëist voor de arbeidsdienst. Ze was terechtgekomen in het hospitaal waar vader verpleegd werd; ze moest de zalen kuisen. En ge kunt het wel al raden: ze werden verliefd op elkaar, ze zochten troost bij elkaar zo ver van hun familie!

Schone liedjes duren niet lang. Het werd 1918, wapenstilstand en vrede, en van de ene dag op de andere werden alle Belgische soldaten overgebracht naar één heel groot veldhospitaal in Vinkem (West-Vlaanderen). Daar werd hij na lange tijd genezen verklaard en naar huis gestuurd.

Hij had in Cherbourg nauwelijks afscheid kunnen nemen en het adres noteren van het Franse meisje... dat in verwachting was.

Intussen waren ook de tewerkgestelde Fransen naar huis gestuurd. Moeder kwam in haar dorp aan waar ze “*in haar gezegende toestand*” niet met open armen ontvangen werd! De oorlog was in dat gezin ook echt niet ongemerkt voorbijgegaan, want haar broer Pierre was gesneuveld in de slag bij Sedan. Hij was de enige zoon.

Toen het kind geboren werd, een jongen, wou grootvader dat het kind Pierre werd genoemd naar zijn gesneuvelde zoon. Hij zag er een plaatsvervanger in en hechtte zich sterk aan zijn kleinzoon: de nieuwe Pierre.

Zodra vader werk gevonden had in het spoorwegarsenaal te Mechelen en een woning te Schiplaken, ondernam hij de verre reis naar het Jura-gebergte opzoek naar zijn meisje en zijn kind. Gemakkelijk was die onderneming niet, want het gezin woonde niet eens in een dorp. De vader was houthakker van beroep en de familie huisden op een berg diep in de bossen. Maar hij vond zijn liefste terug en hij zag zijn zoon!

Er werden harde woorden gewisseld. Grootvader was kordaat in zijn besluit: jij mag niet met mijn dochter trouwen, en als ze toch meegaat, dan blijft het kind hier! Vader vloog de deur uit. Mijn moeder en de baby werden opgesloten in haar kamer op de verdieping. Maar haar zus kwam haar ter hulp, langs buiten had ze het luik van het venstertje opengezet en ze voerde grootvader dronken. Toen het zover was, reikte moeder onze Piet (Pierre) door het venstertje over aan vader en wurmde er zichzelf ook door. Ze moesten vier uur te voet afleggen in het donker door de bossen om aan een stationnetje te komen. Daar moesten ze dan wachten op een trein met grote schrik dat grootvader hen achterna zou zitten. Dan moesten ze nog twee maal overstappen om in Parijs te komen, van daar naar Brussel, Mechelen en dan te voet naar Schiplaken...

Pas veel later verzoenden grootvader en moeder per briefwisseling. Hij zou zelfs naar de Plechtige Communie van onze Piet komen, maar enkele dagen tevoren werd hij dood aangetroffen in het bos. Ik heb hem niet gekend en moeder is er nooit meer terug geweest. Ze zocht wel naar haar drie zussen. Eén had ze niet mee gezien sinds 1916 toen ze naar Cherbourg vertrok. In 1956 heeft ze haar teruggevonden. Ze woonde in een "route huisje" Bij zo'n overweg van de spoorwegen. Ze stond buiten, moeder wandelde daar voorbij en ze herkenden elkaar meteen, na 40 jaar omhelsden ze elkaar. Ook de andere twee heeft ze later gevonden en weergezien.

Door haar jeugd in dat boshuis door te brengen was moeder zo handig geworden in afgelegen en primitieve omstandigheden. Ze kon haar plan trekken en dat had ze wel nodig in ons huis te Schiplaken, zo ver van alles weg in de bossen. Zo maakten we zelf rode biet siroop (dat stonk bij het koken) en gebruikten we allerlei kruiden als groenten. Voor haar was in een bos wonen heel gewoon!

We praten toevallig over watervoorziening en hoe duur dat allemaal wordt: een heffing op het oppervlaktewater, een milieu belasting...

"Och" zegt Maria De Winter berustend, "we moeten niet te hard klagen. Nu draaien we aan de kraan en er komt zuiver water uit, zoveel als we willen: warm water, koud water. Vroeger was het wel anders"!

Weet ge hoe het vroeger ging op onze boerderij in Schiplaken, toen ik nog klein was. Van waterleiding was daar geen sprake. We hadden wel een grote, diepe waterput met goed water. Hij stond nooit droog. In de heetste en droogste zomers kwamen de burens bij ons water halen. Er was een klein dakje boven met een katrol voor de emmers. De rand van de kuip was te hoog voor mij als klein meisje. Maar ik moest het huishouden doen en daarom had vader een stellinkje gemaakt waarop ik kon staan om te putten.

In de zomer was het grondwaterpeil heel laag en als het maar een meter hoog meer stond, werd de put gekuist. Dat was ieder jaar een heel zwaar werk! Alles moest eruit! Vader stond tot aan zijn dijnen in het putwater en schepte de ene emmer na de andere vol met slijk en alles wat er aan smurrie op de bodem lag. Wij haalden die zware emmers op. Het slijk moest met een stootwagen weggevoerd worden.

Als alles eruit was, begon vader met het aanleggen van de bodemlagen. Die moesten dienen om het grondwater te filteren. Onderaan kwam een laag grote keien, die konden telkens opnieuw gebruikt worden. Dan volgde een laag grof riviergrind, daarna gewoon zand en de bovenste laag bestond uit heel fijn wit zand. Dat moest allemaal aangevoerd worden en met de emmer naar beneden worden gelaten, waar vader in de put stond. Wanneer het werk gedaan was, was het water helemaal zwart. Geleidelijk zakte het zand weg. Na een dag werd het water klaarder, maar was nog troebel. Pas na enkele dagen was het helemaal helder en doorzichtig en drinkbaar. Je kon het zand zien liggen op de bodem.

We gebruikten de waterput ook als koelkast. Als de koeien gemolken waren, hingen we de melkstoppen met hun dubbele deksels aan kettingen in de diepte in het frisse water tot ze naar de melkerij werden gebracht. Nooit hebben we zure melk gehad.

We leerden zuinig te zijn met dat putwater. We gebruikten het niet voor de was, toch zeker niet in de zomer. Er was ook nog de regenton en dikwijls gingen we de was doen in de vaart, anderhalve kilometer verder.

Je hebt gelijk Maria, we zijn wel verwend, nu we zonder nadenken aan een kraantje draaien om naar believen warm of koud water te gebruiken.

En met deze zijn we bij de herinneringen aan de oorlogstijd tijdens Wereld Oorlog II beland. In de beginjaren van de tweede wereldoorlog woonden we nog te Muizen. Vader was dan al gestorven. In 1941 werd ik als jong meisje verplicht tewerkgesteld in Duitsland. Ik werd toegewezen als hulp in de huishouding van een doktersgezin in Munster. Dat was wel een hele aanpassing voor mij, die altijd zo afgelegen in de bossen had gewoond en nooit van huis weg was geweest. Gelukkig was die mevrouw heel vriendelijk. Het waren rijke mensen en het was een heel mooi huis in de stad. Ik werd er goed behandeld en leerde vlug Duits spreken en ook een beetje schrijven.

Toen de bombardementen op de Duitse steden talrijker werden, vonden mijn werkgevers het te gevaarlijk in Munster en het gezin nam tijdelijk zijn toevlucht in hun zomerverblijf in het Zwarte Woud. Ze namen mij mee. Het anderhalve jaar dat ik daar doorbracht, was een fantastische tijd, helemaal buiten de oorlogssfeer. Van de rantsoenering was daar in die bergstreek niets te merken, de mensen van dat dorp waren gemoedelijk en vriendelijk. Buiten mijn werkuren was ik vrij, ik kon er doen wat ik wilde.

De natuur was er prachtig. We woonden tegen een berghelling buiten het dorp. Ik maakte er vlug twee vriendinnen, net als ik opgeëiste tewerkgestelde, een Duitse en een Italiaanse. Samen trokken we in onze vrije tijd naar het dorp of ook naar een boerderij met herberg boven op de berg. Ik herinner me dat we daar een grote "Schwarzwald"boterham konden kopen voor één mark; er lagen vijf soorten vlees op. We gingen ook met het doktersgezin in het bos paddestoelen, wilde aardbeien en bosbessen plukken voor de inmaak.

Naar de boerderij boven was het een hele klim, erg steil. Naar beneden was gemakkelijker, maar ik beschikte niet over de juiste bergschoenen met spijkers zoals de mensen daar droegen. De helling was zo steil dat de boer er iets op gevonden had om niet telkens voor een kleinigheid de tocht naar het dal te moeten doen. Hij had een speciaal liftje voor boodschappen en kleine vrachten langs een rail naar beneden. Hij schreef de bestelling op een papier, trok aan een bel en zond het wagentje omlaag. Beneden voerde men de opdracht uit en het wagentje gleed omhoog met de bestelde waren erin.

Daarboven waren er ook gezellige feestjes met de Italiaanse arbeiders die overal op de hoeven werkten. Ze speelden harmonica, wij zongen en dansten.

Helaas, na anderhalf jaar werd ik ernstig ziek. Het bleek kroep te zijn en ik moest zes weken in het hospitaal doorbrengen. Ondertussen had mijn mevrouw een ander meisje in dienst genomen en ik werd naar een nieuwe post gestuurd, deze keer in Berlijn!

Een groter verschil kon er niet zijn: de prachtige, vredige natuur van het Zwarte Woud en de door bombardementen geteisterde grootstad Berlijn. Daarbij trof ik heel slechte werkgevers. Ik werd er onvriendelijk behandeld en kreeg er bijna geen eten. Het was daar geen leven en toch kon ik er niet weg. Voortdurend was er ook de schrik voor de bombardementen: haast elke nacht. Toch heb ik het er acht à negen maanden uitgehouden, ik moest wel.

Ondertussen was het 1943 geworden en eindelijk kreeg ik veertien dagen verlof, een pas en een treinkaart om die twee weken naar huis te gaan.

In Muizen besloot ik, in overleg met moeder, om te blijven en te zien wat er zou gebeuren. Ik vond meteen werk te Mechelen. Maar amper was ik daar aan het werk in de eerste week na mijn verlof, of de politie stond thuis aan de deur. Ik moest me de volgende dag aanmelden of ik zou aangehouden worden op mijn werk.

Er zat niets anders op: de volgende dag ging ik naar de "Arbeitsstelle". Ze waren er onverbiddelijk en kwaad. Ik moest terug naar Berlijn. Ik smeekte en drong aan: "*Stuur me naar een andere post, want daar ga ik niet meer, ik loop weg!*"

Geen nieuwe post. Daarheen en nergens anders. Ik bleef koppig weigeren. Eindelijk kwam er een ander voorstel: ik mocht wel in een fabriek gaan werken. Het stond mij niet aan, maar nog liever dat dan terug naar die feeks in Berlijn. Ik moest wel tekenen dat het mijn eigen keuze was. Meteen moest ik per trein vertrekken naar een vliegtuigfabriek niet ver van Breslau. Nu is dat Polen, toen was dat een stuk van Duitsland. Daar werkte ik een tijdje. Het werd duidelijk dat Duitsland de oorlog aan het verliezen was. Wat de propaganda ook vertelde, iedereen wist dat de Russen oprukten en dichterbij kwamen. Ook daar waren veel bombardementen. In die fabriek werken was echt gevaarlijk.

In 1944 overspoelden duizenden Sudeten-Duitsers (Gebergte op de grens van Silezië met Bohemen, 310 km lang en 1600 m hoog - het Sudetenvraagstuk (1938-1945) ging over drie miljoen mensen) als vluchtelingen de oostkant van Duitsland. Ze werden naar het Westen weggedreven door de Polen en de Tsjechen uit het Sudetenland waar ze zich na de eerste wereldoorlog gevestigd hadden. De Polen en de Tsjechen eisten hun dorpen terug op en de Sudeten-Duitsers probeerden in die chaos een voorlopig onderkomen te vinden. De treinen waren altijd overvol en meestal mochten die vluchtelingen slechts één nacht in een stad blijven overnachten in scholen en openbare gebouwen. Dan moesten ze verder.

Toen de Russen in februari bijna aan de eerste huizen van Breslau stonden, kregen we het bevel naar Bremen te gaan om daar in een fabriek te werken. We kregen een vrijkaart waarmee we overal de trein konden nemen, in zover dat die nog reed...

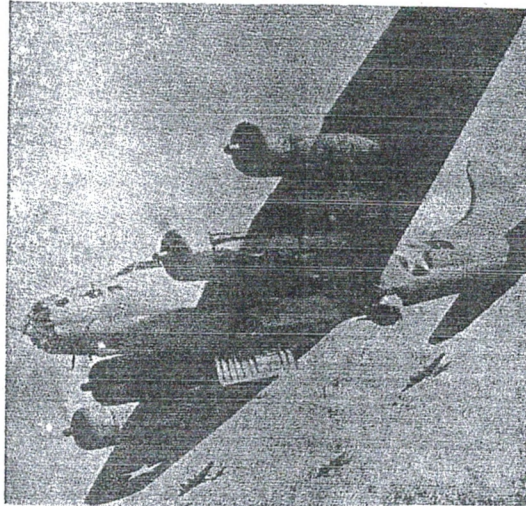
Er begon een dooltocht die maanden zou duren, kriskras door Duitsland. We moesten eigenlijk naar het Noord-Westen, maar dat lukte niet. Men ried ons aan de richting van Tsjechoslovakije te proberen, het was de andere kant uit en een omweg, maar daar reden nog de meeste treinen. Het was ook niet altijd duidelijk waarheen een trein zou rijden, soms nam die een heel ander traject omdat een brug vernield was of omdat de sporen gebombardeerd waren. Dan stonden ze weer stil. En waar lagen die steden met die voor ons totaal onbekende namen? Meestal vonden we toch wel een trein, soms een vrachtwagen (kamion) die ons wou meenemen. Maar we reden ook per boerenkar en legden vele kilometers te voet af.

We waren vanaf het begin met een groepje van negen Belgen bij elkaar. Ook enkele Hollanders sloten zich bij ons aan. Zo doolden we door Oost- en Zuid-Duitsland, zelfs tot in Beieren. Gelukkig was de opvang van de vluchtelingen goed georganiseerd in elke stad: overal konden we ons wassen, kregen we eten en konden we slapen op stro. In Leipzig maakten we een hevig bombardement mee. We zaten gelukkig in een schuilkelder, maar daarna moesten we over het puin klauteren om buiten te komen. We waren gelukkig omdat we het overleefd hadden en omdat onze groep op een trein naar Dresden geraakte. Daar konden we, zoals gebruikelijk, één nacht blijven. Er was voor de vluchtelingen stro uitgespreid in het prachtige operagebouw. Ik heb er geslapen op het balkon. De volgende morgen moesten we de stad uit, we moesten plaats maken voor de nieuw aankomende vluchtelingen. Weeral zoeken naar een andere trein dus!

De Hollanders besloten toch maar in Dresden te blijven, ze waren het dolen beu. Twee dagen later was er dat tragische bombardement (17 februari 1945-ongeveer 170.000 mensen kwamen om het leven) dat heel Dresden in lichtenlaaie zette en waarbij zoveel doden vielen, het grootste gedeelte waren vluchtelingen. Van die Hollanders hebben we nooit nog iets gehoord.

Wij zette onze dooltocht voort... van de ene stad naar de andere. We waren in Jena, Magdenburg, Halle, Erfurt, Eisenbach, Gotha, ...

Dresden 1945

Als bij wonder kwamen we voor de capitulatie toch nog in Bremen aan en ik moest er nog enkele weken in de aangeduide fabriek werken. In mei 1945 was ook daar de oorlog gedaan. We werden in Bremen bevrijd door de Canadezen. In juni werden we op transport gesteld richting België. De afstand die we aflegden, rijdt men per trein op een vijftal uren, maar het was zo slecht gesteld met het spoorverkeer dat het drie dagen en nachten duurde tot in Venlo, het eerste Nederlandse stadje over de Duitse grens. Daar kwamen we in een kamp terecht waar alle mensen die uit Duitsland kwamen, werden gecontroleerd. Toen ons groepje aan de beurt kwam, moesten we één voor één in een zaal voor een commissie verschijnen. We werden ondervraagd door militairen en door dokters. We moesten onze papieren laten zien en ze keken op heel lange lijsten na of we bij de "gezochten" waren. Dat waren o.a. Nederlandse en Belgische "zwarten" die meegetrokken waren met de wegtrekkende Duitse bezetters, ook oostfrontstrijders en mensen die vrijwillig in Duitsland waren gaan werken. Het was een lange en strenge ondervraging en enkelen zag ik gearresteerd worden terwijl ik in de zaal was.

Ik stond natuurlijk niet op de lijst: ik was in 1941 verplicht tewerkgesteld samen met mijn broer met wie ik de hele tijd contact had gehouden, maar over wie ik nu al maanden geen nieuws had. Ik wist niet of hij nog leefde.

Ik mocht voort! Bagage had ik niet meer. Ik bezat nog enkel de kleren die ik droeg, één kleed. Ik had zelfs geen jas mee. Maar wel “*goed weggeborgen*” mijn gespaarde loon! Buiten dat korte oponthoud in die fabriek in Bremen, was ik al op de dool sinds februari. Vier maanden!

De Belgen die weg mochten uit Venlo, werden per vrachtwagen naar Herentals gevoerd. Daar werden we ondergebracht in een groot pensionaat en er volgde een nieuwe controle. We werden er nog maar eens ontluisd en er was ook een grondig geneeskundig onderzoek. Op de koer van het pensionaat stond een wagen met een zender van radio Kerkske en daar konden we een kort bericht naar huis sturen om te zeggen dat we in veiligheid waren en dat ze ons konden verwachten. Iedereen greep gretig die kans, ook ik, maar helaas moeder had geen radio. Ze wisten dus van niets.

Ondertussen woonde ons gezin niet meer te Muizen. Ze waren verhuisd naar de Arbeidersstraat in Groenenhoek te Berchem-Antwerpen. Dat had ik nog vernomen voor mijn dooltocht begon.

Ik kreeg toestemming om te vertrekken uit Herentals en kon per trein in Berchem geraken. Vragen en nog eens vragen... Dan te voet langs “*den Doorsteek*” naar die mij onbekende wijk. Het was donker geworden toen ik in “*de oude Groenenhoek*” belandde. En dan maar zoeken naar die straat en naar dat huisnummer. Er was haast geen straatverlichting en ook geen verlichte vensters: alle vensters waren dichtgetimmerd met planken. Ik vernam achteraf dat de vensterruiten gesneuveld waren door de V-bommen. Een enkele voorbijganger die ik aanklampte, kende mijn familie ook al niet, ze woonden er nog niet zo lang. Het was pikdonker geworden. Eindelijk vond ik het huisnummer. Een bel was er niet. Ik klopte hard op de houten planken van de vensters en gelukkig, mijn zus werd wakker op de verdieping en hoorde mij kloppen en roepen. Er kwam een jongeman opendoen. Het was mijn jongste broer. Ik herkende hem eerst niet, zo groot was hij geworden. Ik had hem twee jaar niet gezien. Wat een weerzien! Eindelijk thuis!!

In Herentals had ik een bon gekregen waarmee ik op het vredegerecht in Berchem kleren mocht gaan halen. In de kelder hingen hele rijen kledingstukken. Ik mocht er een jas uitzoeken, twee kleedjes en schoenen. Ik kreeg ook het gebruikelijke borderel van de “*wederopleving*”. Uit de mogelijke adressen koos ik de Wolmolen van de Turnhoutsebaan en daar kon ik met dat blad bons ter waarde van 10, 20, 50 en 100 bef, enz om lakens, een deken, handdoeken en zeep gaan.

Het geld dat ik in die vier jaar werken in Duitsland had kunnen verdienen “*een voor mij heel groot bedrag*” had ik zorgvuldig onder mijn kleren kunnen verbergen op die lange zwerftocht. In Venlo had ik het niet willen wisselen, ik vond dat men er te weinig voor gaf. In Antwerpen mocht men alleen Duits geld wisselen in de Nationale Bank aan de Frankrijklei. Het bedrag werd er aangenomen en nageteld en opgeschreven. Ik kreeg een ontvangstbewijs en ik zou ervan horen. Het is nu bijna een nieuwe eeuw en ik heb er nooit iets over gehoord en er geen frank van gezien.

Maar eindelijk... kon “*mijn*” eigen leven beginnen !!!

Het Brandmerk.

Gelezen in oude kroniek.

C. Vanderbeken

“Naar de costume van eenige plekken, straft men, de valscheit met het pelorijn en met sleutelen in het aangezicht en met verbanning”

Het “*pelorijn*” is de bank, waarop de beul de veroordeelden tentoonstelden. Rond de jaren 1930 bestond nog het ijzerwerk van het pelorijn of de kaak in en boven, het dak van het Galgenhuisje op de Groentemarkt te Gent.

Sleutelen is een gloeiende sleutel in het aangezicht van de veroordeelde duwen, zodat het brandmerk er voor altijd in gebrand blijft. Het sleutelen, het gebrandmerkt worden was een verschrikkelijke en beschamende lijfstraf. Het was een teken, waaraan men een vervalser kon herkennen.

In de rekeningen van de 14de, 15de en 16de eeuw zijn een veertigtal mensen gebrandmerkt voor vervalsing te Gent. De oudste oorkonde vermeldt, dat in 1339 Jan de Vos en Willem Bloemen in de stok werden gezet op het pelorijn en toen door de beul met een gloeiende sleutel in het aangezicht werden gebrand.

In 1411 had Willem van der Sole, slecht en vlas laken geweven en had er een valse zegel aangehecht. De vervalser werd veroordeeld drie achtereen volgende dagen, een uur, op de pelorijn te zitten en de derde dag in de kaak gebrandmerkt. Waarna hij 50 jaar uit Vlaanderen werd gebannen.

Op 6 december 1450, in de tijd van Filips de Goede, werden drie Gentse poorters, door de beul gesleuteld, omdat ze gedurende hun schepenambt geld hadden ontvangen van betalingen voor de stad. De reden van de ontorende straf, werd aan het schavot gehecht op de Vrijdagmarkt, waar de drie mannen werden tentoongesteld.

Na de middeleeuwen pasten men het brandmerk ook voor andere misdaden toe. In de 16de eeuw werden de vagebonden gegeseld, op het “*pelorijn*” gesteld, gebrandmerkt en verbannen. Het ijzer werd toen op de rug geprent, ook dikwijls op de rechter schouder.

Daar het nooit uitgroeide kon de rechter zien waar de gevangene reeds veroordeeld was. Het brandmerk was geen sleutel meer, maar een ijzer met het wapen of de eerste letter van de plaats, waar het vonnis werd uitgesproken.

Tijdens de Franse tijd werd het brandmerk afgeschaft, het stond niet in het Republikeinse Strafwetboek. De Franse voerden de straf weer in 1802. In Frankrijk werd het afgeschaft in 1832, bij ons overleefde de straf het Hollands bewind.

De laatste berechtingen zouden gebeurt zijn tussen 1834 en 1904 op een schavot op de Koornmarkt te Gent

De familie van Pastoor Paulus Van Hamme van Zemst en Weerde

Dr. Henri Vannoppen

Pastoor Paulus Van Hamme overleed te Zemst op 27 januari 1709 (1). Hij bediende de parochies Zemst en Weerde. Weerde zou eerst in 1781 opnieuw een eigen pastoor krijgen. Had deze familie een wapenschild? Uit welke familie stamde deze pastoor? Was deze familie rijk? We pogen op deze vragen een antwoord te geven.

1. Het wapenschild en de oorsprong van de familienaam Van Hamme

De familie Van Hamme dankt haar naam aan het dorpje Hamme bij Asse. In dezelfde omgeving ligt ook Oppem. De familie droeg als wapenschild gevierendeeld Ophem (2 en 3) en Grimbergen—Asse (1 en 4). Dit wordt als volgt beschreven: 1 en 4. van goud met een dwarsbalk van azuur met een schuinkruis van keel over alles heen (Grimbergen-Asse: 2. en 3. van zilver met vijf ruiten van keel schuin boven elkaar geplaatst (Ophem). Van Ophem werd in het Frans als volgt omschreven: "*d'argent a cinq losanges de gueules rangées en bande*". Soms gebruikt men ook de beschrijving: van zilver vijf ruiten van keel in schuinbalk gerangschikt voor het deel Van Ophem. Het wapenschild Van Hamme in zijn geheel is de helft van het gemeentewapenschild van Wilsele, toegekend bij K.B. van 3 januari 1951. Isabella van Asse, de laatste erfgename van de adellijke familie, huwde Willem van Grimbergen, de tweede zoon van Gerard, heer van Grimbergen. Willem van Grimbergen werd vermeld in 1216. De gemeente Grimbergen kreeg bij K.B. van 20 december 1846 het wapenschild van de heren van Grimbergen, dat men tweemaal vindt in het wapenschild Van Hamme. Ook de gemeenten Brussegem en Londerzeel voeren dit wapenschild.

Het volledig wapenschild Van Hamme volgens Ph. Van Boxmeer.

Een tak van de familie van Grimbergen nam de naam Berthout aan. De bekende heraut Gelre publiceerde tweemaal het wapenschild Van Hamme, nl. dat van Heer Willem van Hamme en van Heer Jan van Hamme, in zijn Armorial folio 74, nrs. 870 en 886. Het Wapenboek van Gelre dateert van rond 1380. Rietstap gaf dit wapenschild weer onder Van Hamme (Brabant). De familie van Hamme behoorde in 1376 tot de Brusselse geslachten nl. tot het geslacht Roodenbeke (2).

2. De Heren van Steenokkerzeel

Jan II van Hamme de Goede kocht in 1353 Steenokkerzeel van Elisabeth van Leefdaal. Hij vocht in de 100-jarige oorlog aan de zijde van koning Edward III van Engeland. Hij overleed in 1383. Hij huwde Lysbeth van der Quaderbrugge.

Hij was de eerste heer van Steenokkerzeel van zijn familie. De grafsteen van zijn zoon en zijn kleindochter in de kerk van Steenokkerzeel herinnert aan hem. Hij zegelde op 17 september 1372 de bekrachtiging van het Kortenbergse en van het Waalse Charter door Johanna van Brabant en Wenceslas van Luxemburg, de Brabantse hertogen. Hij streed in de slag van Basweiler in 1371 onder de heer van Rotselaar.

Zijn zoon Jan III (+1403), gehuwd met Mechtildis Estor, was de tweede heer van Steenokkerzeel uit zijn geslacht. Zijn grafsteen ligt in het portaal van de kerk van Steenokkerzeel. Hij werd opgevolgd door zijn zoon heer Jan IV (+1440). Deze werd opgevolgd door zijn zuster Vrouwe Margaretha van Hamme (+1473). Zij ligt begraven naast haar vader in de kerk van Steenokkerzeel waar haar grafsteen bewaard bleef. Haar zuster Catharina van Hamme was abdis van de abdij van Kortenberg vanaf 1448. Margriet van Hamme stichtte in 1448 de kapelanie of het Cantarium van de H. Drievuldigheid. Haar verwant Amelric Van Hamme uit de bastaardtak werd misschien hier de kapelaan van (3). De stenen burch van de heren van Hamme bestaat niet meer. Rond 1500 na de van Hamme-periode bouwde Filip Hinckaert de huidige burcht.

3. De bastaarden van Hamme

Twee versies vinden we in verband hiermee:

Versie 1:

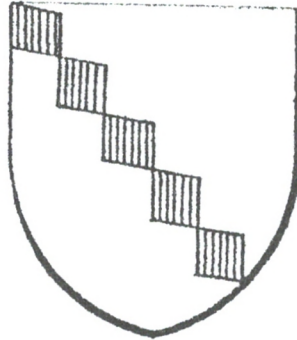
Heer Jan III van Hamme, de tweede heer van de familie te Steenokkerzeem, gehuwd met Mechtildis Estor had een verhouding met Margaretha van den Hershe. Het resultaat is de bastaardzoon Godfried Van Hamme. Dit is de versie van PH. VAN BOXMEER.

Versie 2:

Heer Jan I van Hamme ,gehuwd met Marie de Grimbergen d'Assche had een bastaard Jan van Hamme. Deze laatste had een verhouding met Margriete van Kerrebeke. Uit deze verhouding werd de bastaard Godevaart of Godfried Van Hamme geboren. Bastaard Jan van Hamme was dan de halfbroer van Heer Jan II van Hamme, die we als eerste heer van de familie in Steenokkerzeel vinden. Dit is de versie van H. V. VAN PARYS.

4. Van Godfried Van Hamme-Ysewyn tot Jan Van Hamme-Terwenhout

Godfried was de bastaardzoon van Hamme. De bastaarden Van Hamme en hun afstammelingen droegen het familiewapenschild zonder helm, zonder dekkleed en zonder heraldische tekens. Bastaard Godfried Van Hamme was de stamvader van heel wat Midden-Brabantse families (4).

Het eenvoudige wapenschild Van Hamme met alleen Van Ophem

1. Godfried Van Hamme X Catharina Ysewyn
2. Hendrik Van Hamme X Catharina Vander Beeken
3. Jan Van Hamme X Margaretha Van Steenwinckele
4. Hendrik Van Hamme X Margaretha Drossaert
5. Jan Van Hamme X Petronella Terwenhout

Belangrijk voor Humelgem was Amelric of Imelricus Van Hamme genoemd Ysewyn. Hij was de broer van 3. Jan van Hamme-Van Steenwinckele. Hij was priester en leefde tussen 1430 en 1525. Hij woonde te Humelgem.

De latere families Van Hamme stammen af van Jan Van Hamme-Terwenhout via zijn twee zonen: Hendrik Van Hamme-Vander Meeren en Hubert Van Hamme-Cuelens.

4. Van Hendrik Van Hamme-Vander Meeren en de grafstenen in Humelgem

De filiatie:

1. Hendrik Van Hamme X Lucie Vander Meeren
2. Joost Van Hamme X Marie Van Varenbergh

Hendric Van Hamme was schepen van Steenokkerzeel. Hij bewoonde het Gruwelshof te Humelgem. Hij overleed op 11 juni 1585. Zijn echtgenote Lucia Van der Meeren overleed op 4 mei 1601. Hun grafsteen ligt in de kerk van Humelgem. Ze kochten in 1563 het Duyfhuys of de Vleugh in Humelgem.

Hendric Van Hamme-Vander Meeren hadden verscheidene kinderen o.a.

- Jan Van Hamme, pastoor van Humelgem. Hij was zeker pastoor sinds 1594. Hij was kapelaan van de kapelanij van het H. Sacrament en hij bewoonde het Kapelaanshuis. Hij overleed op 4 september 1621. Zijn grafsteen vindt men achter het koor van de kerk van Humelgem.

Devant le maître-autel.

1652

De grafsteen van Pastoor Jan Van Hamme van Humelgem (+ 1627) vroeger voor het hoofdaltaar (STADSARCHIEF LEUVEN .Tombes et epitaphes. Les environs de Louvain door A. EVERAERTS. Deel II, p. 669 ,planche 225 Humelghem). Deze grafsteen staat nu langs de buitenzijde achter de kerk van Humelgem . De ruiten van het schild zijn in de verkeerde diagonaal gekapt.

- Joost of Judocus Van Hamme, de stamvader van pastoor Paulus Van hamme van Zemst-Weerde. Ook mijn echtgenote Greta Schroven stamt rechtstreeks af van Joost Van Hamme (5).
- Cornelis Van Hamme, gehuwd met Josine Van Langendonck. Kardinaal Engelbert Sterckx , aartsbisschop van Mechelen, stamt rechtstreeks van dit echtpaar af.
- Elisabeth Van Hamme, gehuwd met Jan van Ophem uit Zaventem.
- Eloy Van Hamme, gehuwd met Elisabeth Valckx

Heel wat grafstenen in de kerk van Humelgem herinneren aan deze familie. We gaan daarvoor terug naar de zoon Cornelis Van Hamme. Hij was meier van Steenokkerzeel. Hij overleed op 30 december 1648, 80 jaar oud. Hij was 54 jaar gehuwd geweest met Maria-Josina Van Langhendonck, die op 86 jarige ouderdom overleed op 11 oktober 1662. Hun grafsteen ligt in deze kerk. De kleinzoon Hendrick Van Hamme, de zoon van Cornelis Van Hamme-Van Langhendonck, stierf te Humelgem op 25 mei 1658. Hij huwde Barbara Aerts, die te Humelgem overleed op 27 maart 1664. Hun grafsteen vinden we in dezelfde kerk terug.

5. Van Eloy Van Hamme-Valckx tot kapelaan Jan Van Hamme

Eloy of Eligius Van Hamme huwde Elisabeth Valckx. Hij werd o.a. de vader van kapelaan Jan Van Hamme. Hij deed zijn eerste mis in 1613. Hij was kapelaan te Humelgem en te Erps. Hij bouwde te Erps in 1642 het Van Hammehuis in de Peperstraat te Erps, dat met zijn wapenschild versierd is. Het Van Hammehuis, een weinig voorbij het gemeentehuis van Erps-Kwerps, kreeg in 1999 een nieuwe restauratie.

6. Van Joos Van Hamme-Van Vaerenbergh te Humelgem tot de pachters Van Hamme in Erps (Laathof van Groenendaal)

Joos Van Hamme overleed op 26 september 1627. Zijn echtgenote Maria Van Varenberch op 22 mei 1670, 92 jaar oud. Zij bewoonden het Gruwelshof te Humelgem.

Drie zonen zijn belangrijk voor de streek:

a) Hendrik Van Hamme, gehuwd met Anna Vanderhulst. Dit echtpaar bewoonde het Gruwelshof.

b) Guillaume Van Hamme

c) Pauwel Van Hamme. Hij was meier van Steenokkerzeel en Humelgem. Hij overleed op 30 mei 1676. Hij huwde Joanna Claes die stierf op 4 september 1673. Hun grafsteen ligt eveneens in de kerk van Humelgem . Hun zoon Peter Van Hamme (+1736) trok naar Erps. Hij huwde Magdalena Keyaerts (+1724). Hun grafsteen vindt men achter de kerk van Erps. Vroeger lag deze grafsteen in het kerkportaal. Zij waren pachters op het Laathof van Groenendaal in de Engerstraat te Erps (nu Securitas).

7. Het gezin van pastoor Paulus Van Hamme te Erps

Petrus Van Hamme (Humelgem 11 maart 1649-Erps 23 april 1736) en Magdalena Keyaerts(Erps 28 jumli 1653-23 maart 1724) hadden verscheidene kinderen:

- Paulus Van Hamme (o Erps 9 april 1672). Als peetouders vonden we zijn grootvader Paulus Van Hamme en en zijn grootmoeder langs moederszijde Petronilla Vander Beecken. Hij werd pastoor te Zemst-Weerde. PH. VANBOXMEER. Vermelde onder p. 425 van zijn geschiedenis van Steenokkerzeel en Humelgem "N° 153 Paul Van Hamme mort jeune, fut curé de Sempst -Weert"

22

(13) (14) *actit. catarina filia dei...*
in ...
081 Paulus Onkel - pastoor van ...
Soi per 5 ...

- Joanna Van Hamme (Erps 22 juli 1673-Kortenbergh 15 januari 1750), eerst gehuwd met Martinus Verhulst en daarna met Claudius Ermens meier van Kortenbergh. Ze had heel wat kinderen. Zoon Paulus Ermens (o Kortenbergh 28 oktober 1708) had zijn oom pastoor Paulus Van Hamme van Zemst als peter. Hij werd priester en rentmeester van de abdij van Kortenbergh. Zoon Cornelius Ermens (o Kortenbergh 27 april 1713) werd pastoor van Groot-Bijgaarden. Zoon Petrus Ermens werd eveneens meier van Kortenbergh. Zoon Lambertus Ermens die Petronilla Schuermans huwde werd de vader van Marie-Lucie Ermens . Deze laatste naaide in 1830 de twee eerste Belgische vlaggen. Ze was gehuwd met Frans Abts en ze had een winkel op de hoek van de Grasmarkt te Brussel. Een gedenkplaat op dit hoekhuis herinnert aan deze historische feiten. In het Koninklijk Legermuseum herinnert een schilderij aan deze gebeurtenis(6).

De familie Van Hamme-Keyaerts moet een tijd in Voskapel gewoond hebben ,want toen het echtpaar Ermens-Van Hamme in 1719 een pachthof bouwden langs de Leuvensesteenweg te Kortenbergh op grond van de familie Van hamme noemden ze het "In Voscapel" te Kortenbergh. Dit is nu de Villa Vranckx, één van de drie torentjes van Kortenbergh.

- Petrus Van Hamme (Erps 2 maart 1676-1 mei 1736), die ongehuwd bleef. Deze werd vermeld op de grafsteen van zijn ouders.

- Ludovicus Van Hamme (Erps 14 augustus 1678-19 februari 1737), gehuwd met Elisabeth Van Duffel (+ Erps 18 juli 1740). Hij was griffier van Erps en Kwerps. Hij was pachter van het Walravenshof te Erps. Hun zoon Paulus Van Hamme (o Erps 21 december 1706) was licentiaat in beide rechten en advocaat bij de Souvereine Raad van Brabant, en ook griffier van Erps-Kwerps. Het Walravenshof was het pachthof op de hoek van de Engerstraat en de Everbergstraat te Erps. Hier staat nu de nieuwe villa van de Heer Jean De Muynck. De grafsteen van Ludovicus Van Hamme- Van Duffel vindt men achter de kerk van Erps. Voor de restauratie lag hij ook in het kerkportaal.

- Guilielmus Van Hamme (o Erps 13 juli 1680).

- Daniel Van Hamme (Erps 26 april 1682- Kortenberg 25 juli 1762))gehuwd met Anna Loos. Zij waren pachters op het Craboelhof, een pachthof van de abdij van Kortenberg in de Stationsstraat te Kortenberg, evenals hun zoon Guillaume Van Hamme gehuwd met J.M. Wijs.
- Joannes Van Hamme (o Erps 16 januari 1684)
- Cornelis Van Hamme (o Erps 7 november 1685) gehuwd met Josina Verheyden . Dit echtpaar woonde te Grimbergen. Cornelis Van Hamme was de vader van Lambertus Van Hamme (Grimbergen 1 mei 1715- Erps 20 juni 1791), gehuwd met Magdalena De Clerck (+ Erps 1777) en pachter op het Walravenshof te Erps na zijn oom Ludovicus Van Hamme-Van Duffel.
- Lambertus Van Hamme (o Erps 5 juni 1688), pastoor in Eename.
- Catharina Van Hamme (o Erps 26 mei 1690), gehuwd met Frans Van Velthem. Dit gezin woonde in Herent.
- Anna Van Hamme (o Erps 23 september 1692), gehuwd met Petrus Van Beerchem.
- Antonius Van Hamme (Erps 22 november 1695- 17 juli 1752), gehuwd met Catharina Vander Smissen (Erps 12 november 1705-28 mei 1768), pachters op het Laathof van Groenendaal te Erps zoals hun ouders Petrus Van Hamme-Keyaerts.

1. De rijkdom van de familie Van Hamme te Erps

Het gezin van pastoor Paulus Van Hamme was welstellend. Dit kan men afleiden uit verschillende elementen:

- ze bewoonden de grootste pachthoven of censes van de streek:
 - a) het Laathof van Groenendaal, eigendom van de Priorij van Groenendaal
 - b) het Walravenshof, afhankelijk van de familie van Papenbroeck en later Pipenpoy.
 - c) het Crabouillehof, een pachthof van de abdij van Kortenberg, gelegen in die gemeente.
 - d) In Voscapel, een nieuw pachthof langs de Leuvensesteenweg te Kortenberg in eigendom.
 Ze behoorden dus duidelijk tot de dikke boeren, de herenboeren, de pachtersklasse.
- een neef werd advocaat van de souvereine raad van Brabant. Deze liep universiteit in de 18de eeuw.
- verschillende leden van de familie werden priesters, een opleiding die ook geld kostte o.a. Paulus en zijn broer Lambertus.
- verschillende leden van de familie waren meier
- de grafstenen boven de begraafplaats in de kerk van Erps. Het waren kerklijken en geen kerkhoflijken, zoals de man in de straat.

Besluit

Pastoor Paulus Van Hamme werd geboren uit een welstellende landbouwersfamilie in Erps-Kwerps. De Van Hamme's in Midden-Brabant waren bastaarden van de heren van Steenokkerzeel. Ze voerden niet het volle wapen, maar meestal alleen het deel Ophem, wat we kunnen afleiden uit hun grafstenen en uit de wapens op hun woningen (o.a. Van Hammehuis te Erps). Pastoors stamden in de Moderne Tijden meestal uit rijkere plattelandsfamilies. De grafstenen, het statuut van kerklijk, de vierkante pachthoven, de opleiding van de kinderen (advocaten en priesters), de functie van meier en schepenen en het wapenschild zijn daar maar enkele elementen van.

Noten

- (1) Overlijdensregister Zemst 1708-1720.
- (2) RIETSTAP. Armorial Général, delen III-IV, planche CXLII.
A. WAUTERS. Histoire des environs de Bruxelles. Deel 3B (Heruitgave Brussel, 1971), p. 291).
J. DOUXCHAMPS. La noblesse ancienne. Catalogue Belge avec blasonnement. Wepion-Namur, 1996, p. 81.
J. TH. DE RAADT. Sceaux armoirés des Pays-Bas et des pays avoisinants. Brussel, 1899, p. 23-24.
P. ADAM en F. COLLON. Armoiries brabançonnes médiévales d'après des sources inédites -Brabantica, 1959, IV, deel 1, p. 178, nr. 275.
Met dank aan de Heer Roger Harmignies, heraldicus, uit Brussel voor de in 1979 bezorgde documentatie betreffende het wapenschild Van Hamme.
J. VANDER STRATEN. Het Charter en de Raad van Kortenberg. Deel 2, Leuven, 1952, p. 41, p. 43 en p. 175.
M. SERVAIS. Wapenboek van de Provinciën en Gemeenten van België, p. 622-623, 863-867.
- (3) J. LAUWERS. Steenokkerzeel, Ter Ham, Wambeek en Humelgem. Deel I, 1985, p. 376—377.
PH. VAN BOXMEER. Steenokkerzeel et Humelghem et leurs seigneurs. Généalogies des van Hamme. Diest, 1930, p. 37-81; p. 353-432.
PH. VAN BOXMEER. Supplement aux Généalogies des van Hamme. Diest, 1936, p. 1-124.
H. C. VAN PARYS. Notes sur les Lignages de Bruxelles en 1376 - Brabantica, 1968, IX, deel 2, p. 998-1010 (Van Hamme).
We danken Jeanne Servranckx uit Ekeren voor de Verzamelstaat van de gezinnen Van Hamme, die ze ons ter beschikking stelde.
- (4) De Van Hamme's in Steenokkerzeel en Humelgem vinden we terug bij J. LAUWERS. O.c. Deel I, p. 197 en P; 614; deel II, p. 162, 164, 166, 242, 245-246, 270-272, 275, 294, 304, 322, 324, 343, 362 en 412.
- (5) H. VANNOPPEN. De geslachten rond Yves Lebrun, de nieuw gewijde Kortenbergse priester- Curtenberg, 1995-1996, nrs. 1-2, p. 72-73.
- (6) H. VANNOPPEN. Kortenberg 1095-1995. Borgerhout, 1995, p. 504.
H. VANNOPPEN. De geschiedenis van Winksele, de weergalm van de Ijzerenberg. 1976, p. 385-387.
- (7) H. VANNOPPEN. Van twee kerkdorpen tot stadsgewestgemeente: Erps-Kwerps 1776-1976. Borgerhout, 1994, p. 136-139.

Illustraties

1. Het volledig wapenschild Van Hamme volgens Ph. Van Boxmeer.
2. Het eenvoudige wapenschild Van Hamme met alleen Van Ophem
3. De grafsteen van Pastoor Jan Van Hamme van Humelgem (+ 1627) vroeger voor het hoofdaltaar (STADSARCHIEF LEUVEN . Tombes et epitaphes. Les environs de Louvain door A. EVERAERTS. Deel II, p. 669 ,planche 225 Humelghem). Deze grafsteen staat nu langs de buitenzijde achter de kerk van Humelgem . De ruiten van het schild zijn in de verkeerde diagonaal gekapt.
4. Kopij "parochieregister Zemst – overlijdens 1708-1720"

Uit de Wieg van de School.

Roger Van Kerckhoven
Zemst – 1999

Reeds eeuwen werd er in de parochie Zemst onderwijs gegeven. Voor het Concilie van Trente (1545-1563) had onze parochie een schooltje. De koster en de pastoor stonden in voor de lessen die uitsluitend op godsdienst waren gericht: het was niet meer dan een voorbereiding op een sacrament. Dat schooltje was in of naast de pastorie, vlakbij de kerk.

In 1607 vormde de Mechelse catechismus de basis van de godsdienstige opvoeding van de kinderen. Een eeuw later begon het onderwijs stilaan een andere richting uit te gaan. De kinderen van de rijkste burgers werden op een soort kostschool opgevoed die gehouden werd door particulieren. In Zemst-centrum hield de familie Vanhaecht een of meerdere kinderen om hen voor te bereiden op hogere studies. De eigen kinderen waren een uitstekende reclame want ze slaagden erin een universitaire diploma te behalen. Wie een plaatsje in die school kon bekomen, moest van goeden huize zijn.

Dat meer dan 90% van de bevolking niet kon lezen noch schrijven zal niemand verbazen. Wat kon mee daarmee aanvangen? Men hoefde niet te blozen om een beverig kruisje te krassen, de registers stonden er bol van!

Wie met de pluim zijn naam kon schrijven in de ongebonden hoofdletters mocht terecht fier zijn omdat hij de "*schrijfkunst*" onder de knie had.

Tijdens de wintermaanden trachtte de koster, toen Andries Van Bever, zijn inkomen te verhogen door lessen te organiseren in het weven. Misschien was Henricus Van Kerckhoven uit de Mouillie daarvoor de geschikte man. Hij was wever van beroep en vriend van de notaris en de koster."De *Weverschool*" werd trouwens de naam van het parochiaal schooltje. De kinderen die er kwamen waren meestal iets ouder dan diegenen die de catechismusles volgden.

In de tweede helft van de achttiende eeuw werd de nood aan mensen in de administratie steeds groter. Jozef II overspoelde de Nederlanden met een vloed van decreten. Slechts enkelingen konden ze lezen en maakten van hun monopolie gebruik om de bevolking een gefiltreerde versie op de mouw te spelden. De ijverige keizer had weinig interesse voor het onderwijs en nog minder voor de plaatselijke schooltjes.

Voltaire (1694-1778) had door zijn boeken, in Frankrijk, wat losgeweekt. Zijn pionierswerk werd overgenomen door vele "*verlichte geesten*" Het volk en het hof overlaadde hem met eerbewijzen. Het ideaal van de Jacobijnen: "*de ontvoogding van het volk*", werd wijd en zijd uitgebazuind. Om dat te verwezenlijken moest de staat zelf het onderwijsmonopolie in handen krijgen. Liever dan het bestaande onderwijs te hervormen, vervingen de Jacobijnen alle scholen door een georganiseerd staatsonderwijs. "*L'École Publique*" was geboren. De Franse invallen van 1792 en 1794 zouden ervoor zorgen dat het systeem ook in onze contreien zou ingevoerd worden. Voor het eerst in de Nederlanden werd het schoollopen gebonden aan wetten.

Wet op het publiek onderwijs anno 1792 (uittreksel)

Art. 1 In elk kanton moet tenminste één lagere school zijn.

Art. 2 De leraars moeten een proef afleggen voor een jury.

Art. 3 Elke school moet leren lezen, schrijven en rekenen.

Er moet republikeinse moraal gegeven worden.

Art. 4 Iedere leraar krijgt een lokaal en een woonst om in te onderwijzen
De tuin aan het gebouw staat ter zijner beschikking.
Hij zal jaarlijks loon ontvangen.

Art.5 De leerkrachten ontvangen van iedere leerling een jaarlijks schoolgeld.
De som wordt bepaald door het departement.

Art.6 De gemeente kan een vierde deel van het aantal leerlingen vrijstellen van het schoolgeld
omwille van de armoede.

Art.7 De gemeentelijke overheid heeft gezag over haar school.

De derde brumaire van het jaar IV werd deze wet bij ons van kracht.

In 1796 werd in ons departement het lager onderwijs georganiseerd. Ieder kanton kreeg de opdracht een aantal lagere scholen op te richten. Volgens "*Recueil des Proclamations et arrêtés an V* » diende het kanton Zemst niet minder dan 5 scholen te organiseren.

Zemst, Muizen, Elewijt, Epegem en Perk werden als vestingplaatsen aangeduid.

Op 1 messidor werden de proeven van de kandidaten afgenomen door een jury. Al diegenen die zich geropen voelden, konden zich laten inschrijven bij citoyen Gargill in de Sneeuwstraat te Brussel. Dit was een procedure die natuurlijk weinig succes kende. Niemand van de plaatselijke bevolking meldde zich aan. Het aanvaarden van een openbaar ambt betekende zoveel als een erkenning van het nieuwe regime.

Lagere scholen waren, in principe, gemengd want een vrijdenkend volk maakte geen onderscheid tussen de beide geslachten. Het stond vrouwen vrij om les te geven. Voor de meisjes bleven er lessen in handwerk voorzien. De leerkracht moest een register opmaken met naam, voornaam, ouderdom en woonplaats van alle leerlingen. Daarnaast werd de sociale status van de ouders vermeld. Of de leerling schoolgeld betaalde of niet werd zorgvuldig bijgehouden. In het kanton Zemst bedroeg het schoolgeld 50 centiem.

Op 1 prairial an VI moesten de scholen geopend zijn. In die periode oefende de kantonnale commissaris zijn functie uit in meerdere kantons zodat hem een zware taak te wachten stond. Als staatsambtenaar moest hij zeer begaan zijn met de oprichting van publieke scholen. Voor de republiek was de figuur van de onderwijzer zeer belangrijk: hij stond voortdurend in verbinding met de commissaris. Langs hem of haar om zou de overheid de toestand in het kanton op de voet kunnen volgen. De school was de plaats waar de basis moest gelegd worden van de nieuwe levensvisie.

Het is duidelijk dat het oprichten van het openbaar onderwijs een eerder zachte maatregel was. De bezetters hadden gehoopt dat de overgang van kosterschool naar publieke school geleidelijk aan zou verwezenlijkt worden. Het schoolgeld was miniem, minderbedeelden hoefden geen schoolgeld te betalen, voor de meisjes bleef het handwerk behouden, de locatie kon behouden worden... allemaal maatregelen die de invoering zouden bespoedigen. Maar voor de boer op het veld werd die school geassocieerd met de administratie van de bezetter en daarom stuurden zij hun kinderen niet.

In het Dijle departement waren er voor de 392 gemeenten 220 scholen voorzien. In 1798 stonden de meerderheid nog leeg of waren zij niet eens opgericht.

Commissaris Mallarmé schreef: "Les écoles manquent presque partout, il n'y a ni instituteurs, ni élèves ». Het opschrift « L'école Primaire » prijkte alleen in de steden. Dat de Vlaamse taal niet mocht onderwezen worden kelderde het ganse opzet. Een volk dat zijn eigen taal niet mag spreken in wat als "volksonderwijs" werd uitgeroepen, kon bezwaarlijk zijn medewerking verlenen.

Het regime had duidelijk te hoog gemikt en zou de besluiten afzwakken om het onderwijs een kans te geven. Die maatregel kwam echter te laat.

Zoals elke staatsambtenaar diende de leerkracht de eed af te leggen.
Je reconnais que l'universalité des citoyens français est le souverain
Et je promets sousmission et obéissance aux lois de la république
Je jure haine à la royauté et à l'anarchie, fidélité et attachement à
La république et à la constitution de l'an III.

Op de decadis moest de onderwijzer met zijn leerlingen naar de "*temple de la loi*" gaan, gekleed in de voorgeschreven kledij waaraan het driekleurig lintniet mocht ontbreken. Daar werden zij door de commissaris toegesproken. Alle nieuwe wetten en besluiten werden er plechtig afgekondigd.

De "*agent municipal*" riep huwelijken, geboorten en sterfgevallen af.

Voor alle schoolmeesters.

"gebiedende dat de decadis de eenigste feestdagen zullen wezen voor de geconstitueerde magten en publieke amptenaers, en verzoeken van 'er zig stiptelijk naer te gedraegen".

Omdat weinig burgers hun woning als school wensten te verhuren, werden de pastorijen aangeslagen en in gebruik genomen.

Op het platteland bleven de wetten en besluiten dode letter tot na de Boerenkrijg in 1798. Daarna werd het regime enigszins verzacht. De kantons werden afgeschaft en elke gemeente kreeg het roer in eigen handen. De school werd minder en minder met de republiek verbonden en meer en meer als eens verwezenlijking van de gemeente beschouwd.

Wanneer en hoe onze eerste gemeentescholen tot stand kwamen is zeer moeilijk uit te maken. Voor Zemst en Elewijt mogen we echter stellen dat de school er betrekkelijk vroeg is gekomen. Henry Ruysevelts, echtgenoot van Claire Verstraeten, dochter van de grafmaker, was de eerste onderwijzer in Zemst. In Elewijt kwam de school in handen van de notarisfamilie De Coster.

Beide pioniers verdienden hun aanwerving door hun trouw aan de republiek in de moeilijke jaren 1797-1802. Ruysevelts was in die periode "*président*" geweest en zou na het verdwijnen van de kantons, officieel 1797, werkzaam blijven in het bestuur van de gemeente Zemst.

Aanvankelijk werd het publiek onderwijs georganiseerd in de woning van de onderwijzer zelf. De huur die hij er voor ontving was een extra inkomen. In de minuten van notaris Verstraeten vonden wij volgende verkoop in 1803.

*Den notaris Verstraeten binnen Sempse residerende
Sal verkoopen zeker schoon steenen ende wel gelegen Huys, met het
Kleyn Huys, hebbende schoone Benede ende Boven-kamers, Bascour
En Hof annex, dienstig voor alle commerciën ende neiringen, 't samen
38 aren 25 centiareen, ofte anderhalf Dagwand, gestaen ende gelegen tot
Sempse tegen den Steenweg; in gebruyk by den schoolmeester Ruysevelts..."*

De woning hoorde vroeger toe aan Chirugyn J.B. De Bruyn. Een eeuw later zou dakter De Mayer er zijn praktijk openen. Het huis staat er nog steeds.

In datzelfde jaar kocht de gemeente Zemst een woning aan in de kerkstraat om er een gemeenteschool op te richten. Dit huis werd onlangs verbouwd. Bij de werken kwam de ingangspoort te voorschijn in de muur waarop de ankers het jaartal 1766 tonen.

In Elewijt moet de school in het centrum van de gemeente gestaan hebben. De familie De Coster ijverde voor de school en lag aan de basis van een bloeiende school.

Hoe het Epegem verliep hebben we niet met zekerheid kunnen bepalen. De familie De Coninck was er meer dan waarschijnlijk bij betrokken. Tijdens W.O. I gingen de meeste documenten in vlammen op.

Vanaf 1 mei 1802 mocht het gemeentebestuur het schoolgeld zelf bepalen. Rond 1810 was er reeds een zekere traditie ontstaan. De leerkrachten, meestal man, en vrouw, mochten, op basis van die traditie, een diploma komen ophalen.

De Schoolmeesters van de klijne schoolen alwaer de kinderen niets anders leeren dan spellen, lezen, schryven, en d'eerste beginsels der cyfer-konst, dat sy hun moeten aengeven om te bekomen het Diplome vereyscht ten eynde te mogen voordgaen met school te houden...

Ondanks alle inspanningen bleef het gemeentelijk onderwijs het etiket dragen van "armenschool". De traditie van de kostscholen was lang niet uitgeroeid. De rijke pachters of ingezetenen van de stad stuurden hun kinderen niet naar een publieke school. Volgende aankondiging illustreert dat.

"Eenen Persoon woonende op zyn eygen goed, buyten, zoude wel geire hebben een Jonsdken ofte Meysken van 7 tot 11 jaeren, hy zal het zelve de Christelyke Leeringe onderwyzen, lezen ende schryven, ende dat voor eenen geringen prys van 60 guldens 's jaers voor Mondkosten ende Wasschen: die daer gaedinge toe hebben..."

In 1814 werd ons land bevrijd maar veel veranderde er niet op het gebied van onderwijs. Of onze kinderen het "Leersaemen A-Be-Boek" ooit in handen kregen om te leren lezen, betwijfelen we!

¹ P.S. De geschiedenis van de gemeenteschool van Zemst, vanaf 1796 tot 1930, werd volledig uitgewerkt.

Nieuwsblad 23/2/2000

FOTO JOS VERHOOGEN

Voorzitter Julien Smits en secretaris Wilfried de Ron zijn de motor achter het 21ste fotosalon van Zefoda.

Zefoda kiekt Elewijtse harmonie

ZEMST • Raf Bonte

Wie de Elewijtse harmonie Sint-Hubertus eens op een andere manier wil zien, moet dit weekeinde naar het fotosalon van Zefoda. Daar is een diareeks te zien over de Elewijtse harmonie. Een eigen kijk op muziek en muzikanten.

Zefoda is aan zijn 21ste foto- en diasalon toe. Het begon met een fotocursus van het Davidsfonds Zemst in 1977. Het jaar nadien werd dat initiatief herhaald en zo ontstond de Zemstse Fotoclub Davidsfonds, kortweg Zefoda. Van de twintig mensen die aan de wieg stonden, blijft er nog één: Julien Smits, die nu voorzitter is.

„In 1980 zijn we voor de eerste keer naar buiten gekomen om te laten zien wat we konden. Het werd een tentoonstelling van een dozijn leden. Het was een succes en dat sterkte Zefoda om ermee door te gaan”, vertelt secretaris Wilfried De Ron.

Zefoda telt vandaag tien leden.

Acht zijn amateurfotografen. „De leeftijd schommelt tussen 40 en 50 jaar. Jongeren gaan veel meer de toer op van het digitale. Kostelijke grap en de vraag blijft of het kwalitatief zo veel beter is”, werpt voorzitter Smits op.

Zefoda houdt elk seizoen een clubkampioenschap. Driemaal per jaar laten de leden werk in zwart-wit, kleur of dia, beoordelen door leden van bevriende clubs. Het onderwerp is vrij. De jaarlijkse prijs van de voorzitter wordt geschonken aan het bekroonde werk over een opgelegd onderwerp. Dit jaar gaat het over metaal.

De diareeks over de harmonie van Elewijt komt er door een samenloop van omstandigheden. „We wilden verenigingen uit Zemst in de kijker zetten. Voor dit jaar was ons idee wat te doen rond Reko Rollerclub Zemst. Bleek dat er bij onze leden geen mensen zaten die juist wisten hoe het moest met sportfotografie. Bovendien waren de werkomstandigheden zeer moeilijk. We hadden al eens wat gemaakt rond de fanfare

van Epegem en daarom trokken we weer de kaart muziek, maar nu in Elewijt”, vertelt Wilfried De Ron.

Veel wordt verwacht van de diareeks van Gaby Silverants en Edgard Verhasselt uit Hofstade. Die maakten een sfeerbeeld met prachtige natuurfoto's van een beklimming van een Andestop. Niet gemakkelijk, daar ze door de omstandigheden slechts over één toestel en één lens konden beschikken. „Maar het zijn fascinerende beelden”, weten Julien en Wilfried.

■ Foto- en diasalon Zefoda, parochiezaal, Kloosterstraat, Zemst, op zaterdag 26 februari van 17 tot 20 uur en zondag 27 februari van 13 tot 20 uur.

Toerismecoach wil naar hogere divisie

Nog niet alle bedrijven doen mee

VLAAMS-BRABANT Raymond Billen

Ed Goris is de nieuwe chef van de provinciale dienst voor toerisme, met als annex de vzw Toerisme Vlaams-Brabant. Hij was in een vorig leven directeur van Piknik, een bureau voor avontuurlijke reizen. Goris verwacht voor de komende jaren veel van het meerdaagse verblijfs-toerisme, naast de verbetering van de recreatieve routes en de groei van het kanaaltoerisme. Hij wil in „een hogere divisie spelen“.

Ed Goris is aan zijn eerste jaar begonnen in opvolging van Bert Van Kerckhove. Deze laatste zal zich straks met bijzondere projecten bezighouden. De dienst trekt een deel van het gelijkvloers in het provinciaal administratiegebouw aan de Diestsesteenweg in Leuven. Een publieke balie bestaat daar niet. Je kan terecht bij Toerisme Leuven en aan lokale loketten. Publiek blijft, welkom, verklaart Goris, maar de provinciale dienst zal zich toeleggen op de bovenlokale coördinatie, publicaties, routes en andere infrastructuur, plus de promotie in binnen- en buitenland.

Dat is niet statisch. Ed Goris: „Zemst zoekt vrijwilligers voor toeristische dienst

Druivenstreek overweegt hoevetoerisme

De vzw Vlaamse Federatie voor Hoeve- en Plattelands-toerisme legt contacten met actieve land- en tuinbouwers uit Malsheizen (Overijse) met het oog op nieuwe projecten. Dat kan verbanden want omwille van de verstedelijking blijft deze vorm van verblijfs-toerisme in Vlaams-Brabant achter. Overijse kan met zijn heelvuldig landschap de uitnodiging vormen op de regel.

Onder hoevetoerisme verstaan we het verblijf van gasten op een actieve hoeve. Die mag in het dorp of in de landbouwzone liggen. Plattelands-toerisme behelst verblijfsaccommodatie bij voormalige land- en tuinbouwers. Die krijgen hiervoor enkel een vergoeding indien ze in de dorpskern liggen. Het hele opzet is afhankelijk van vergoedingen van Stedenbouw, Toerisme Vlaanderen, de brandweer. De vzw kijkt toe op de naleving van kwaliteitsnormen. (RB)

Fietspaden langs kanaal breder

De fietspaden langs het kanaal in Grimbergen en Kapelle-op-den-Bos worden opgeknapt. De Vlaamse overheid trekt daarvoor 25 miljoen frank uit. De werken zouden dit jaar al volgen.

De Iv Zeekanaal vroeg aan Vlaams minister van Openbare Werken en Vervoer Steve Stevaert (SP) om de fietspaden langs het kanaal Brussel-Willebroek een opfrisbeurt te geven. Ze liggen er vaak erbarmelijk bij. Het gaat om paden in de gemeenten Grimbergen, Kapelle-op-den-Bos en Willebroek.

De minister gaat in op de vraag van de Iv Zeekanaal. De werken staan op het investeringsprogramma van 2000 met, zodat ze wellicht ook dit jaar uitgevoerd worden. Stevaert maakte een en ander bekend na een vraag van Vlaams volksvertegenwoordiger en burgemeester van Kapelle, Leo Peeters (SP).

Hoofd provinciale dienst voor toerisme verwacht veel van verblijfs-toerisme, recreatieve routes en kanaaltoerisme

„Neem het Vakantiesalon in Brussel. Dat gaat enorm achteruit. Het werden vijf in plaats van negen dagen. Verscheidene touroperators blijven weg. Wij bemanden er steeds een stand samen met lokale partners. Voor het salon in Antwerpen krijgen we er zes mee. Voor Brussel dit jaar geen enkele. We moeten investeren in beurzen die daadwerkelijke effect geven. We komen net terug van die in Utrecht, de grootste van Nederland. We overwegen in 2001 deel te nemen aan de seniorenbeurs in Utrecht. We werken al mee aan workshops voor seniorenverenigingen. Daar bestaat vraag naar onze groepsuitstappen.“

Minder autoroutes

Onder impuls van gedepureerde Toine De Coninck verduubelde bijkanaal Willebroek-Brussel-Charteroi. Straks volgt een eerste aanzet voor ruiterspaden in het Pajotteland. Autoroutes daarentegen bouwt men af. „De toerist ontvlucht de drukte en het is niet aan ons om de wegen nog onveilig te maken. Wij kunnen niet uitpakken met de kust of een haven. Maar groepen stellen belang in de werking van onze luchthaven. En we hebben brouwerijen en wijnbouwers. We streven naar 25 fietsroutes. Voor het onderhoud van wandel- en fietspaden roepen we alle instanties en ook vrijwilligers samen. We denken aan toezicht door peters. Voor herstellingswerken we een sociale werkplaats inschakelen. De duurzaamheid van de wegvaarders wil naar een uniform systeem, met alleen nog erkende paden. Alllicht valt de keuze op de Nederlandse paddestoelen, met informatie op de wanden.“

Toerisme Vlaams-Brabant kan rekenen op actieve gemeentelijke diensten. Goris ziet die nauwer samenwerken met gidsenbonden en andere medespelers. De VVV Hageland laat van zich spreken. Straks volgt allicht de eventuele provinciale domeinen. In Antwerpen doen ze dat anders. Ons noemen de hoofdstad Brussel en de vervoerskennende en beloftevolle start. Maar het decreet limiteert dat initiatief tot een nevenberoep. We gaven een studiebureau opdracht om een toeristisch-recreatief ontwikkelingsplan op te maken voor de periode 2001-2006. Disneyland zal wel niet bij ons ternaamwoordelijk kan doorbreken. Die neersrijken maar toch moeten we bieden ook cultuur en geschiedenis op niveau. Daarvoor moeten we een missie formuleren en er dan ijkdelen. „Mensen logeren toch

beste voorbeeld. (RBZ)

Ed Goris: Vlaams-Brabant staat nog niet sterk inzake verblijfs-toerisme.

Vlaams-Brabant staat nog niet sterk inzake verblijfs-toerisme. Goris: „Er zijn wel hotels in Leuven, Parijs, Keulen en Amsterdam. We maar ze zijn druk bezet. In Vlaams-Brabant ontbreekt elke vorm van logementsaanbod in de provinciale domeinen. In Antwerpen doen ze dat anders. Ons noemen de hoofdstad Brussel en de vervoerskennende en beloftevolle start. Maar het decreet limiteert dat initiatief tot een nevenberoep. We gaven een studiebureau opdracht om een toeristisch-recreatief ontwikkelingsplan op te maken voor de periode 2001-2006. Disneyland zal wel niet bij ons ternaamwoordelijk kan doorbreken. Die neersrijken maar toch moeten we bieden ook cultuur en geschiedenis op niveau. Daarvoor moeten we een missie formuleren en er dan ijkdelen. „Mensen logeren toch

beste voorbeeld. (RBZ)

Bedrijfsbezoeken, vaak rond populaire sreekpro-ducten, zijn vaak mogelijk maar komen zelden voor in de officiële toerismepakketten. In het jongste aanbod van Toerisme Vlaams-Brabant komt een geleid bezoek aan Interbrew, een topper in de streek, niet voor. Het georganiseerd Palmbezoek evenmin. Bezoek aan brouwerij De Kluis in Hoegaarden aan de Suikerraffinaderij van Tienen dan weer wel. Nieuw is de rondleiding in de schoenfabrieken van Diest.

In de toekomst ruimt de toerismedienst allicht meer plaats in voor de grote bedrijven. Nu bemiddelt hij voor een groepsbezoek op landbouwbedrijven in Huldenberg, een paar Hagedense wijnbouwers, een fruitboer, een witloofkweeker in Kortenberg of druivenserres in Overijse.

Wandelgids voor 2000

Toerisme Vlaams-Brabant brengt op zesien kleurenpagina's een folder uit met de agenda voor: bijna driehonderd wandelingen voor het lopende jaar. De organisatoren zijn verenigingen die telkens ook voor gidsen zorgen. De meeste wandelingen zijn zes tot acht kilometer lang, iets voor drie uur stap-ogenot gemiddeld. De aard van de begeleiding loopt uiteen: natuurgidsen hebben andere aandachtspunten dan heemkundigen. De folder is gratis ter beschikking in bibliotheken, culturele centra en toerismediensten. Of per post na aanvraag bij Toerisme Vlaams-Brabant, tel. 016-26.76.20, fax 016-26.76.76, e-mail toerisme@vl-brabant.be.

■ Inlichtingen: Toerisme Vlaams-Brabant, Diestsesteenweg 52, 3010 Kessel-Lo, 016-26.76.20.

NB 10-02-00

Nie Kest boeit familiekundige

Haacht

Koen Huybens

Nicole Van den Borre bouwt tentoonstelling rond overleden 111-jarige

Nie Kest, de eeuweling uit Haacht die begin vorig jaar op 111-jarige leeftijd stierf, blijft de mensen boeien. Ook Nicole Van den Borre en haar echtgenoot Daniel Notredame zijn in de ban van Virginia Kestens. Beiden zijn bestuurder van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde afdeling Leuven en hebben nu een tentoonstelling over haar opgezet.

"Ik vind eeuwelings zeer belangrijk en boeiend. Voor een familiekundige zijn zij een enorme informatiebron. Zij brengen ons onmiddellijk bij hun grootouders. Zo zit je meteen weer een eeuw verder bij het opsporen van familieleden voor het opstellen van een stamboom. Ik heb een databank met gegevens over 3.165 Belgische eeuwelings. Daarin zit hun levensbeschrijving en al wat ze wisten te vertellen over hun onmiddellijke familie en hun voorouders. Je komt merkwaardige dingen tegen", zegt Nicole Van den Borre.

"Tijdens mijn speurtocht voor het opmaken van de kwartierstaat of stamboom van Nie Kest - toen ze 100 werd - stelde ik vast dat een grootmoeder van haar een natuurlijk kind was. Ik ontdekte dat toen Nie Kest nog leefde. Uit respect voor haar, en ook om me te houden aan de wet op de privacy, heb ik dat nog niet gepubliceerd. Nu Nie Kest al een jaar dood is, heb ik aan dochter Jeanne gevraagd of dat in de kwartierstaat kon worden opgenomen. Zij gaf me haar toelating."

Nicole Van den Borre en Daniel Notredame werken momenteel aan een tentoonstelling over Nie Kest. Nicole houdt zich bezig met het stamboomkundige aspect van Nie Kest. Daniel zorgt voor een rode

draad doorheen de tentoonstelling.

"Nie Kest heeft meer dan een eeuw geleefd. In de tijdspanne is heel wat gebeurd: revolutionaire uitvindingen en oorlogen. Die geschiedenis koppelen we aan het leven van Nie Kest", zeggen ze.

De tentoonstelling over Nie Kest, 1888-1999, haar leven en familie loopt op 6 februari van af 10 tot 20u in de parochiezaal van Haacht-Station. De Vlaamse Vereniging voor Familiekunde Leuven (VVF), Het Station-werken mee aan de tentoonstelling.

De VVF organiseert overigens ook nog een lessenreeks *Familiekunde voor beginners* in de feestzaal van Haacht-Station. De cursus begint op 29 februari. Hij gaat verder op 7, 14 en 21 maart. Deelnemers kost 1.200 frank. Inschrijven kan bij Nicole Van den Borre (0486623.47.91).

Daniel Notredame en Nicole Van den Borre werken aan de tentoonstelling over Nie Kest. Die vindt plaats op zondag.

(Foto Dirk Verommen)

P.O. A. 12/12/2000

Bruno Peeters stelt tot en met zondag 19 maart tentoon in de galerij Aemen & Even aan de Lagesteenweg 17 in Grimbergen. Op woensdag en zaterdag (na afspraak, 02-270.03.39), op donderdag, vrijdag en zondag (van 14 tot 18 uur) kan men kennismaken met de *Paper Art* van de kunstenaar uit Weerde. Bruno Peeters startte zijn artistieke opleiding aan de Portaelschool in Vilvoorde waar hij het atelier schilderen van Walter Goossens volgde. Aan de hogere rijksacademie voor beeldende kunsten in Anderlecht behaalde hij de finaliteit onder leiding van Guy Leclercq. De workshop van de Amerikaan Don Cortese zette hem definitief op het spoor van de papierkunst. Op het palmarès van Bruno Peeters staat sindsdien een indrukwekkende rij individuele en groepstentoonstellingen. Paper Art is een bijzonder arbeidsintensieve karwei. Wellicht vormt dat de reden waarom Peeters in ons land één van de zeldzame papierkunstenaars is. In tegenstelling tot USA en Skandinavië zetten hier weinig artiesten in deze kunstuiting door. De pionier van de Belgische Paper Art maakt zijn materiaal zelf aan en schept letterlijk het papier. Dat vergt het nodige geduld. Bovendien valt het resultaat ook voor de kunstenaar moeilijk te voorspellen. De papierkunst van Bruno Peeters neemt de meest onverwachte vormen aan. Zo wisselen vlakke kunstwerken de twee- en driedimensionele concepten af. Hij creëert zelfs voorzichtige installaties die allen onder de noemer 'sobere schoonheid' vallen. Zijn creaties ontpoppen zich als een wonderlijke dosering van techniek en emotie. Magistraal combineert Peeters een zuiver technisch vermogen met een artistieke ziel. Hij experimenteert graag en werken met papier laat dat voluit toe. Vanuit het materiaal vertrekt hij om een vorm te scheppen. Zijn abstracte objecten voeren meestal iets concreets in zich mee. Van een eerlijke drang naar zuiverheid van lijnen en een voorliefde voor zacht kleurenwerk getuigt zijn werk.

Guy Horckmans:

"Ik kan nog een volledig beeld uit een blok kappen"

Hofstade

Raf Bonte

De Mechelse regio is al eeuwen gekend om de meubelen met prachtig sculpteerwerk. Vroeger woonde er bijna in elke straat een sculpteur, nu moet je de echte vakmensen met een vergrootglas zoeken. Het beroep dreigt te verdwijnen omdat het zo goed als niet meer wordt aangeleerd. De grote tentoonstelling die nu in Mechelen loopt, brengt de gloriejaren in herinnering. Guy Horckmans (60) woont aan de Prinsenstraat in Hofstade. Hij maakt deel uit van een uitstervend ras.

"Ik kreeg het vak met de papepel ingegoten. Grootvader was een sculpteur die als meestergast zestig gasten leidde. Vader was ook sculpteur. Ik ben naar het SITO (Stedelijk Instituut Technisch Onderwijs) in Mechelen gegaan. Daar kreeg ik les van Vic De Vos, die de toeristische wegwijzers maakte voor Mechelen", vertelt Guy Horckmans.

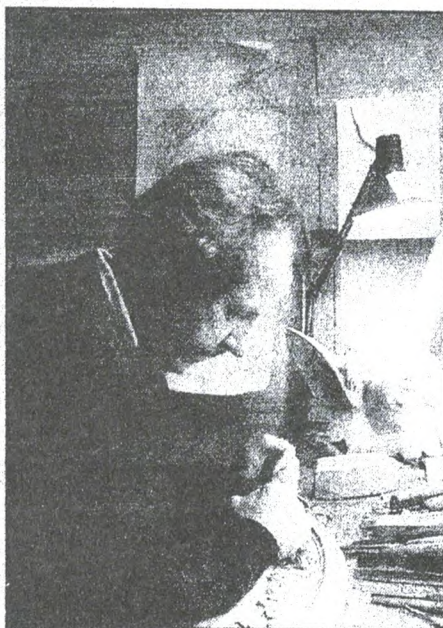
Na de school is hij in een Mechels kunstatelier aan de slag gegaan. Nu werkt hij voor meubelmakerij Gillis-Teughels. Hij is nog echt een stielman. Ofwel krijgt hij de tekening, ofwel ontwerpt hij ze zelf. Het ontwerpt wordt op het hout overgebracht.

Dan is het met beitels kappen en steken tot de ornamenten afgewerkt zijn.

"Ik ben nog een van de weinigen die op ambachtelijke manier werken. Ik kan nog een volledig beeld uit een blok kappen, zonder dat het is voorgedraaid met de machine. Waarom het vak verdwijnt? Het kunstmeubel wordt te weinig verkocht. Er zijn geen jonge mensen meer die het vak willen leren. Zij die het nog kunnen, worden allemaal oud", zegt Guy Horckmans.

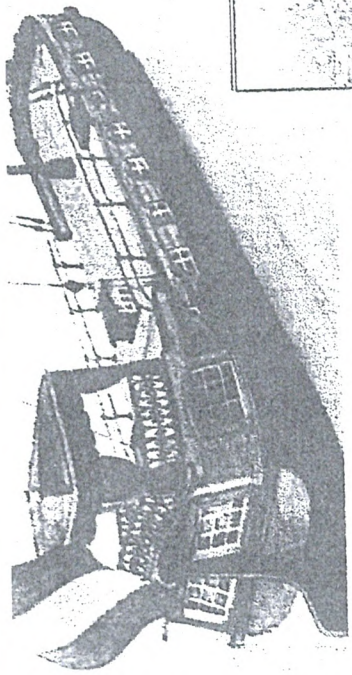
Enkele pareltjes van de hand van de sculpteur wijzen op groot vakmanschap. In 1991 heeft hij met als enige leidraad een kleine zwart-wit foto een kopie gemaakt van de engel die het front van de inkomdeur van de Sint-Katelijnekerk sierde. Die was er door vandalen afgehaald. Het sierpaneel aan de gevel van restaurant 't Katelijntje in Sint-Katelijne-Waver is ook zijn werk.

Agfa Gevaert heeft een werk van Guy Horckmans gekocht dat hij beitelde in het kader van een actie voor het bestrijden van mucoviscidose. In zijn fotoboek zitten tal van herinneringen aan tentoonstellingen. Jammer genoeg lijkt de traditie ten dode opgeschreven, en dat beseft ook Guy Horckmans: "Elke dag verdwijnt het beroep een beetje meer."

In zijn atelier kapt en snijdt Guy Horckmans met tal van beitels de mooiste ornamenten uit het hout.
(Foto Eddy Van Ranst)

G.V.A. 9/2/2000

Op 6 augustus 1753 startte voor het eerst een dienst voor reizigersvervoer op het kanaal Leuven-Dijle. De eerste uitbater was Johannes Pieters. Hij beschikte over een trekschuit met 78 plaatsen. De afstand tussen Leuven en Mechelen werd afgelegd in vier en een half uur, vertelt Guist Vandegoor, de kenner van de geschiedenis van het kanaal. «De passagiersruimte was verlicht met olielampen en tijdens de winter brandde er zelfs een rokend kachelijde. Al en toe kwam de trekschuit niet opdagen: de reden lees je in de kete overvallen op de trekschuit beschreven. Later reisden twee schuiten, getrokken door paarden, twee keer per dag vanuit Leuven en Mechelen tot Kampenhout-Sas. Daar moesten de reizigers overstappen. De trekpaarden werden afgelost in Kampenhout en lever Hofstade. Op deze plaatsen en ook aan het Zennetgat waren stalen voorzien om de paarden onderdak te geven. 150 jaar lang werden alle boten op de vaart langs de oevers voortgetrokken door paarden. Bij het begin van de twintigste eeuw verdween het beroep van de schiptrekker. De vrachtschepen werden vanaf dan getrokken door steeppooten of tractoren en vaarden later op eigen kracht.»

TENISTEN: ANDRIË VERHAEGEN EN WENNY DECAT
FOTO'S: J. VAN CUTSEM EN ARCHIEF VANDEKROON 12-13-14

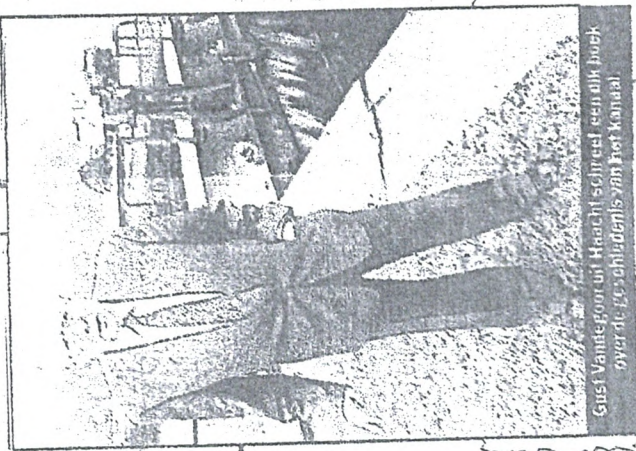
kanaal uit met schop

«Aan het graven van het kanaal gingen meer dan driehonderd jaar van vertwijfelde pogingen vooraf om de Dijle beter vaarbaar te maken», zegt historicus Guist Vandegoor. «Op 29 januari 1750 werd de knoop doorgehaakt. Door tussenkomst van de toenmalige Oostenrijkse landvoogd, Karel van Lotharingen, vertoende keizerin Maria Theresia de toelating aan de stad Leuven om de vaart te deken. Op 9 februari 1750 kwam prins Karel naar Leuven om de eerste spadensteek uit de bedding te graven.»

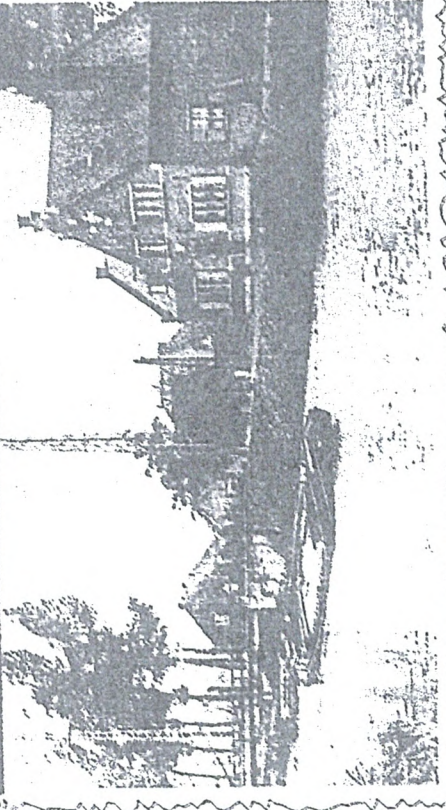
«Hiervoor werden vijfhonderd Ardeense boeren aangeworven. Hun loon bedroeg 2,15 frank per werkdag van elf uur. Dat was toen behoorlijk veel. In die periode verdiende een werkmans bij Krom in Wijsmaal 3,75 frank. De kamalwerkers moesten wel voor eigen kost en onderdak zorgen. Zij verbleven meestal in de ontzettende huizen langs de vaart of op een boerderij», aldus Guist.

«Het werk werd uitgevoerd met schop en kruiwagen. Bijna drie jaar had men nodig om deze waterweg van 30 kilometer lang en 30 meter breedte te deken.»

«Op 21 december 1752 liet de arbeiders het eerste water in de nieuwe kanaal vloeën.»

Guist Vandegoor uit Haacht schreef een dik boek over de geschiedenis van het kanaal.

Op de foto de brug van Tildonk rond 1834, met rechte het pas herstelde brughuis. Dat was aan het begin van de oorlog door de Duitsers vernield.

werd nog ondersocht, welk plan het beste is. Daarna nemen alle betrokken gemeentes een besluit.

Minder files
NV Zeekanaal wil het kanaal ook voor toeristen aantrekkelijker maken door de aanleg van fietsroutes en een ruim aanbod aan watersport. Daarvoor krijgen ook alle sluisen een opknappingsbeurt.

Minister Steve Stevaert gaf alvast zijn fiat voor het project en hoopt dat het binnenwatertransport in heel Europa zal heropleven. Dat zou het goederenverkeer over de weg verminderen en de files een stuk korter maken.

Beesht

Interbrew en Cariffil maken afgebruik van de waterweg. Om nog meer reizigers warm te maken, wil men langs de Vaart heel wat percelen bouwrijp maken zodat de bedrijven zich daar kunnen vestigen. Die zouden dan makkelijker hun vervoer kunnen regelen langs het water. Een binnenschip van 500 ton heeft traams en vervoerscapaciteit van twintig treinwagons of dertig vrachtwagens. Bovendien is het goedkoper, veiliger en milieuvriendelijker.

Zeekanaal wil in de reekans de volledige vaarcapaciteit van het kanaal benutten. Daarom schreef het studiebureau Tech-

L.N. 12-13/2/2000

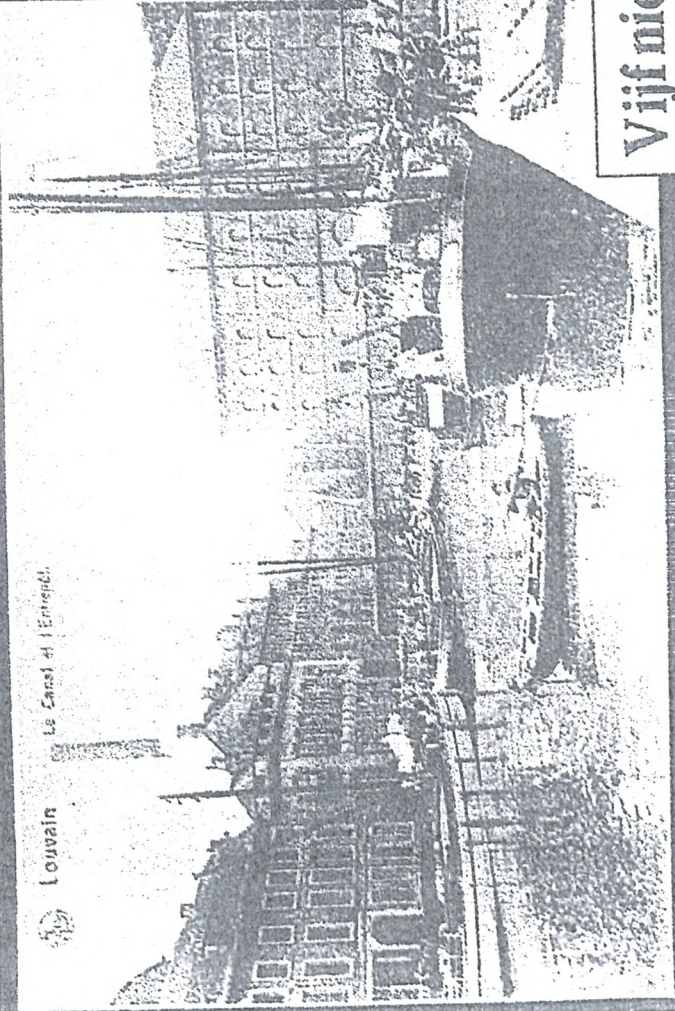
LEUVEN - Het kanaal Leuven-Dijle, tussen Leuven en Mechelen, bestaat 250 jaar. Een goede reden voor zowat alle steden en gemeenten om 2000 uit

te roepen tot feestjaar. Het verjaardagscadeau kan alvast tellen. Beheerder NV Zeekanaal wil van de waterloop weer de economische slagader

voor de regio maken die het 100 jaar geleden was. Een perfecte aanleiding om in de toekomst van het kanaal te duiken. En we laten ook geschied-

schrijver Gust Vandegoor aan het woord, een man die zijn huis ombouwde tot een klein museum over de Vaart, zoals het kanaal in de volksmond heet.

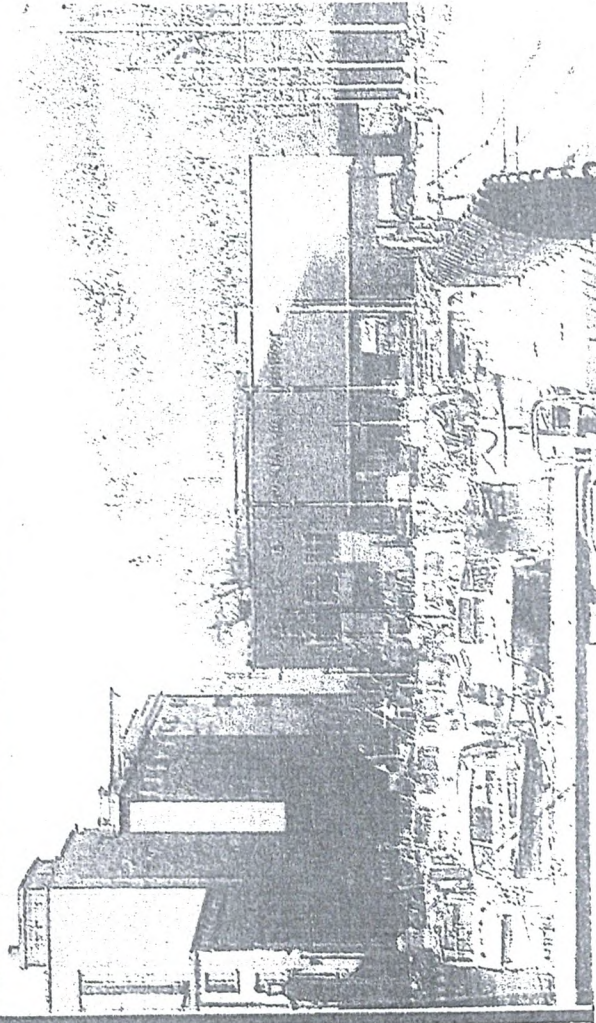
Stokoude dame krijgt eindelijk facelift

Leuven - De Erast di | Erasmus

Louvain

De Leuvense vaartkom was rond 1990 een bijtjes bij een economisch centrum.

Honderd jaar later hebben de herijven plaats, gemaakt voor een belangrijke toeristische trekpleister: de jachtvaan.

Vijf nieuwe kaaimuren kosten 112 miljoen

Trekschuit brengt passagiers op vier uur naar Mechelen

LEUVEN

De NV Zeekanaal, beheerder van de Vaart, werkt volop aan de modernisering van de waterloop. Zowel de economische als recreatieve heropvoering staan interbij voorrang. Rijkvanger is de bouw van vijf nieuwe kaaimuren, die een sterke groef van het transport op de Vaart mogelijk moeten maken. Maar er komen ook betere fletstruities langs het kanaal en ook het watersporaanbod breidt uit.

In 2001 moeten vijf nieuwe kaaimuren in de gemeenten Leuven, Herent, Haacht en Boortmeerbeek operationeel zijn. Die kaaimuren moeten zorgen voor een sterke groei van de beroepvaart en een groter evenwicht tussen de inkomende en uitgaande goederenstromen. «We wachten nog op de bouwvergunningen voor de muren», vertelt Jo De Papp van NV Zeekanaal. Het hele project kost 112 miljoen. «De uiteindelijke bedoeling is om alle Leuvense centraalbedrijven van aan de Vaart samen te brengen».

num twee voorlopige scenario's uit: een blauw en een groen. In beide scenario's speelt niet alleen het economisch, maar ook het recreatieve en culturele belang van de Vaart een belangrijke rol. Het blauwe scenario streeft naar een trafiekgroei van 1,8 miljoen ton in 2006. In dit plan wordt minder sterke gefocust op de recreatieve mogelijkheden van het kanaal. In het groene scenario zit een grotere aandacht voor landschapsaan- en natuurbeheer.

Technopolis

Jan De Keye (68):

“Echt iets voor jonge mensen”

MECHELEN - Volgens Jan De Keye die samen met zijn kleinkinderen Technopolis bezoekt, richt het doecentrum zich vooral tot jonge mensen, al mikt de folder op een doelgroep van 6 tot 96 jaar. “Zelf ben ik niet zo geïnteresseerd in techniek, maar mijn kleinkinderen wel. Het is in ieder geval een aantrekkelijk allegaartje van staaltjes wondere techniek. Zelf ben ik gekomen uit nieuwsgierigheid. Volgens mij moeten dergelijke initiatieven aangemoedigd worden. Het opzet is geslaagd. Alles loopt hier gesmeerd.”

Jan De Keye.

Pastoor viert dubbel jubileum

HOMBEEK - De christelijke gemeenschap in Hombeek zette eerder deze week haar dorpspastoor André Nieuwborg in de bloemetjes. De pastoor vierde immers een dubbel jubileum: hij is veertig jaar geleden tot priester gewijd en al 25 jaar lang pastoor van Hombeek. Enkele jaren geleden nam hij bovendien de fakkel over van pastoor Noterdaeme als dorpspastoor van Zemst-Laar. André Nieuwborg wordt dit jaar 66.

G.V.A 2/3/00

Keizer Karel sprak geen woord Gents of Mechels

Gent, Mechelen, Leuven

Hans De Ruyck

Keizer Karel mag dan wel de bekendste van alle Gentenaars zijn, hij sprak en kende geen woord Gents, noch Mechels. Tot die conclusie kwam professor Luc De Grauwe. Karel V sprak vloeiend Frans, kende Spaans, wat Italiaans en een beetje Latijn. In zijn jeugd leerde hij Brabants, waarmee hij zich in zijn geboortestad Gent en later in Mechelen verstaanbaar kon maken.

Naar aanleiding van het Keizer Karel-

jaar deed professor Luc De Grauwe onderzoek naar de talenkennis van de keizer. Volgens de overlevering gebruikte Karel V voor het gebed Spaans, sprak hij met vorsten Italiaans, bij vrouwen Frans en beval hij zijn soldaten in het Duits. “Dat laatste klopt in geen geval”, zegt professor De Grauwe.

“Karel V heeft niet of nauwelijks Duits gekend. In Duitsland en Oostenrijk liet hij zich vertegenwoordigen door zijn broer Ferdinand. Daaruit kunnen we ook stellig afleiden dat Karel V geen Nederlands kende, want die taal was toen zeer nauw verwant met het Duits. Denk maar aan het oude Diets (*Middelnederlands, nvdr*).”

Gents en Mechels heeft Karel V in zijn jeugd in de Nederlanden evenmin geleerd. “Dat hoeft eigenlijk niet te verwonderen”, zegt Luc De Grauwe. “Hij bracht alleen de allereerste maanden van zijn leven in Gent door. Nadien verbleef hij eerst in de residentie van zijn ouders op de Koudenberg in Brussel, later aan het hof van zijn overgrootmoeder Margaretha in Mechelen en nog later in Leuven”, legt Luc De Grauwe uit.

“Op die drie plaatsen kan hij maar één taal hebben geleerd: het Brabants, dat toen als de meest prestigieuze variant in de Nederlanden werd beschouwd, belangrijker nog dan het eigenlijke Vlaams.”

Volgens Luc De Grauwe zou Karel V al met de nieuwe, modieuze Brabantse tweeklanken ‘main hois’ hebben gezegd en niet meer op de oude manier ‘mien huus’, zoals ze toen nog in Gent zeiden en nu nog altijd in West-Vlaanderen. Met dat Brabants kon Karel V zich in Gent en Mechelen wel verstaanbaar maken.

Conclusie van professor De Grauwe: Keizer Karel was een in het Vlaamse Gent geboren, verfranste Spaanse Brabander.

G.V.A 8/2/2000

G.V.A 28/2/2000

Monumentenzorg voert dringende herstellingen uit aan Martinuskerk

Weerde

Juliaan Deleebeeck

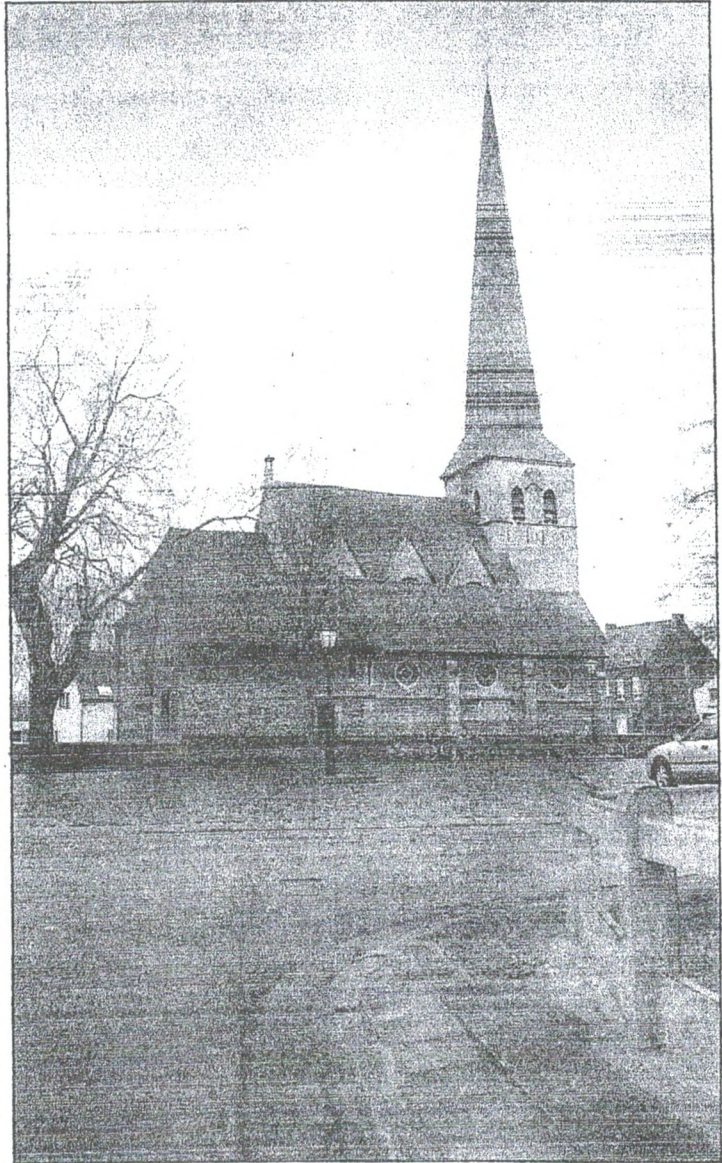
Het dak en de dakgoten van de Sint-Martinuskerk in Weerde (Zemst) zijn dringend aan een onderhoud toe. Op diverse plaatsen sijpelt water langs de muren zodat het hout- en pleisterwerk wordt aangetast. Monumentenwacht zal binnenkort de dringendste herstellingen uitvoeren in afwachting van een grondige restauratie.

“Voor de Sint-Martinuskerk is een restauratiedossier lopende. Daarom vonden we aanvankelijk kleine onderhoudswerkzaamheden niet meer nodig. Maar het aanbestedingsdossier liep vertraging op en de dakgoten kwamen vol bladeren te zitten. Na de stormen in december stond een kwart van de kerk blank”, zegt de voorzitter van de kerkfabriek, Gust Moens.

De eerste fase van het restauratiedossier wordt op 10 miljoen geraamd. Het houtwerk van de zijbeuken is weggerot, de draagstoelen van de klokken zijn aan vervanging toe, de gevels en het pleisterwerk moeten worden ingevoegd en het dak en de watergoten moeten ook dringend worden hersteld. De ingang van de kerk werd uit veiligheidsoverwegingen al afgeschermd tegen vallende stenen.

Het schepencollege wil een derde van de kosten voor zijn rekening nemen. Het beroept zich daarvoor op een oude regeling met de pastoors van de Zemstse parochies. Wettelijk is echter vastgelegd dat het gemeentelijke aandeel twee derde bedraagt. Gust Moens reageert verbolgen. “Doe een benefietavond, zegt het gemeentebestuur. Maar dat is niet voldoende, het is maar een druppel op een hete plaat.”

“Als wij de zes Zemstse kerken moeten restaureren, kost ons dat 120 miljoen. Dat weegt zwaar op de begroting en is alleen haalbaar in fasen. Daarnaast willen wij dat ook de Vlaamse overheid een deel van de verantwoordelijkheid opneemt in het behoud van het patrimonium en dat niet langer op de gemeenten afschuift. De provincie heeft alvast begrip voor onze stelling”, reageert schepen voor Erediensten, Willy Jacobs.

De Sint-Martinuskerk van Weerde is dringend aan een onderhoud toe. Binnenkort start Monumentenwacht met de restauratie van het dak om nog meer schade te voorkomen. (Foto Joris Herregods)

Gazet van Antwerpen 14/02/2000

PUBLICITEIT

ELEWIJT
015-618500

*meubelen en
algemene schrijnwerkerij*

GUNS

- Ramen & Deuren
- Rolluiken
- (muur)kasten op maat
- Plafond in hout
- ...

*Elewijtsesteenweg 10,
Tel. + Fax :*

*1980 Eppegem
015/61.22.12*

Centrale verwarming

JEAN - PIERRE SENTE

Steppeke 25 - 1981 Hofstade
☎ 015 / 61 00 26

* **INSTALLATIE CENTRALE VERWARMING**

GAS - MAZOUT

Gratis en vrijblijvend prijsofferte

* **VERVANGEN KETELS - BRANDERS - BOILERS**

gas - mazout - elektriciteit

* **REINIGEN EN AFSTELLEN VAN MAZOUT - EN GASKETELS**

met wettelijk attest

* **DEPANNAGE EN ONDERHOUD**

7 dagen op 7

Alle merken branders en ketels

Meer dan 20 jaar ervaring

Café-Feestzaal

IN DEN PRINS

**Els &
Marc**

Grimbergen

Maes

Palm

Witte van 't vat

V. Servranckxstraat 5

ELEWIJT

Tel. 015 / 61 17 38

ultraviolet bloemen & co

Tervuursesteenweg 149 - 1820 Perk

Tel. & Fax (02) 751 34 00

Spinoy - Tombeur

Tervuursesteenweg 170

1981 HOFSTADE

tel. 015 / 61.16.88

Assortiment:

Duif- en pluimveevoeders
Honden- en kattenvoeding
Tuinartikelen en plantgoed
Pesticiden en meststoffen
Granen en zaden

ROBIJN

HUMBEEKSEBAAN 186 - ZEMST-LAAR

Tel: 015/ 33.93.54

DYNASTIESTRAAT 78 - Elewijt

Tel: 015/ 34.06.44

RESTAURANT - PIZZERIA

Barino

Tel.: 015/ 61 58 75

Tervuursesteenweg 694 - 1982 Zemst-Elewijt

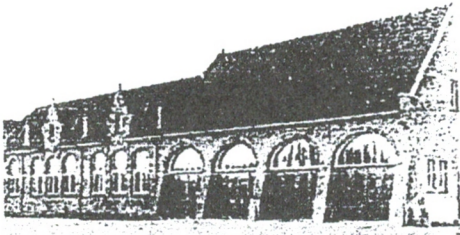
Boekhandel ROGER

Dag- en weekbladen

Lotto

Foto's

Vekestraat 7 - 1982 Elewijt - Tel.: 015/ 61 45 40

d' Oude School Damstraat 49 1982 Zemst

D'OUDE SCHOOL IS ER VOOR IEDEREEN

**VERENIGINGEN, BEDRIJVEN, PRIVÉ-PERSONEN KUNNEN
D'OUDE SCHOOL HUREN VOOR CULTURELE ACTIVITEITEN :**

**CONCERTEN
TENTOONSTELLINGEN
VOORDRACHTEN
TONEEL**

**TEERFEESTEN
PERSONEELSFEESTEN
SEMINARIES
PROMOTIEDAGEN**

**FAMILIEFEESTEN
HUWELIJKEN
RECEPTIES**

VOOR ALLE INLICHTINGEN:

**BESCHIKBARE DATA
VERHURINGSPRIJZEN
MODALITEITEN**

KAN U TERECHT:

**MARC MERTENS
KETELVELDWEG 5
1982 WEERDE**

TEL EN FAX: 015/61 59 44

